

ВАЦЛАВ ЧТВЪРТЕК
Румцайс

ВАЦЛАВ ЧТВЪРТЕК РУМЦАЙС

Превод: Соня Каникова

chitanka.info

КАК ОБУЩАРЯТ РУМЦАЙС СТАНА РАЗБОЙНИК

В градчето Ичин, в едно дюкянче близо до кулата, девет години вече кърпеше обувки обуцарят Румцайс. Разбираше си той от занаята и каквото направеше, беше за радост на очите.

„Добрата обувка е в основата на справедливия свят. Обувката не бива да е тясна, за да не се чувства в нея кутрето като притиснато мъниче, нито да е твърде голяма, за да не вземе пък да се изгуби в нея.“ Такива бяха обуцарските възгледи на Румцайс.

Върху едно малко калъпче и с малко чукче той поставяше подметчици на пантофките на госпожичките, за обувките на госпожите и господата имаше по-голям калъп и по-тежък чук. А дойдеше ли ред да слага подметки на обувките на Хумпал^[1] — ичинския кмет, — Румцайс отиваше направо в ковачницата.

— Отстъпи ми наковалнята и големия чук — казваше той на ковача Щанцъл^[2], нахлузваше кметския чепик на наковалнята и започваше да удря с големия чук. Да, тъй беше, защото Хумпал имаше крака като на слон. Той много се гордееше с тях и ги наричаше „славните ми кметски крака“. Те наистина бяха прочути чак до града Млада Болеслав и можеше да се каже, че само благодарение на тези достолепни крака Хумпал вече осем години оставаше кмет. Тъкмо започваше деветата година, когато той прати на обуцаря известие:

„Румцайс, ела, трябват ми нови обувки.“

Румцайс пхна в джоба на зелената си престилка книжния метър, на ръката си метна едно парче червена кожа от Кордова и се упъти към кметството. А да се прави услуга на кмета Хумпал не беше кой знае какво щастие.

Кметът вече седеше в креслото си в заседателната зала. Единият му крак беше събут и положен на възглавничка. Възглавничката държаха четирима юначаги под командата на общинския Фищула^[3]. Наоколо стояха дванайсетте градски съветници и се любуваха на кметския крак.

— Това се казва крак, а? — рече Хумпал на Румцайс още от вратата и блажено помръдна палеца си. Румцайс обаче вместо да засипе крака му с похвали, каза каквото си мислеше:

— Исполински крак наистина, но и по-голям съм виждал.

Палецът на кмета се сгърчи от ярост.

Дванайсетте градски съветници мигом се изнизаха от залата, защото много добре знаеха, че сега ще стане страшно. Четиримата юначаги и общинският Фищула замижаха, а ушите им клепнаха, та да не виждат и да не чуват нищо.

— В Храдец Кралове беше, там го видях оня крак — продължи да разправя Румцайс, остави на масата червената кордовска кожа и извади хартиения метър. — Ей, голямо крачище беше! Пък за вашата лапичка ще направим патъче, докато преброите до три.

Кметът Хумпал почервения като кордовската кожа, после побеля като ивицата на метъра, после пак почервения и пак побеля...

— Ама какво ви става, господин кмете? — запита съчувствено Румцайс.

Хумпал, чийто цвят тъкмо биеше на виолетово, грабна скъпата кордовска кожа, раздра я на парченца и ги запрати навън.

След това кметът се обърна към Румцайс и го заблъска към вратата. Обущарят се запъна на вратата:

— Ама защо ме блъскате, господин кмете?

— Защото нанесе обида на кметския крак — рече Хумпал тъй важно, сякаш удряше градския печат.

Пред кметството Румцайс събра каквото беше останало от кордовската кожа и си каза: „Е, остана поне за едни буйки.“ Но обидата и ядът не го напуснаха.

Като стигна до дюкянчето си, що да види — вратата затворена и на нея виси катинар, поставен сякаш за вечни времена. А от двете ѝ страни стои по един от войниците на Фищула.

— Вие какво правите тук? — запита ги Румцайс. — Честта си и сам мога да опазя.

Стражите посочиха вратата. На нея беше закована табела:

ЗАРАДИ ОБИДА НА КМЕТСКИЯ КРАК
ЗАТВОРЕНО ЗА ВЕЧНИ ВРЕМЕНА

Тук вече кръвта на Румцайс кипна.

— Аз съм сприхав обуцар — каза той, — а тая работа хич не ми харесва!

Стражите направиха крачка напред и вдигнаха пушките си срещу него.

— Брей, ами топ нямате ли? — зачуди се Румцайс. — А, има да стават разни работи!

Войниците много-много не му мислиха, обърнаха се: раз-два, пушките на рамо и помъкнаха обуцаря. През града, през полето, та чак до първите дървета на Ржахолецката гора го доведоха. Там му казаха:

— Хвацай гората, Румцайс, и в Ичин кракът ти да не стъпва.

— Кой заповяда?

— Кметът.

Румцайс навлезе в гората и подир миг Ржахолец отекна:

— Ако кметът си мисли, че ще го търпя, както подметката на обувката търпи горницата, много се лъже. Има да стават разни работи!

Всичко това се случи през ранна пролет. А когато пролетта вече прецъфтяваше, кметът Хумпал се сети, че е време да иде в гората и да преброи тазгодишните зайци. Взе той тефтер и молив, заповяда да му нахлузят яки ловджийски ботуши и тръгна. В града му се кланяха гражданите, в полето камъните сами се преместваха от пътя му. От храстите надзъртаха младите зайци и послушно съобщаваха номера си по реда на раждането.

„Първи, втори, трети“, а кметът записваше в тефтера.

Тъй Хумпал стигна Ржахолецката гора и навлезе в нея. Дърветата се кланяха, гъбите сваляха шапки.

Като се умори да обикаля из гората, Хумпал преброи зайците в тефтера и просна умореното си тяло под един млад дъб. Усмихна се блажено на прочутите си крака и взе да задрямва. Тъкмо щеше сладко да заспи, когато в лявото му ухо прогърмя:

— Ще стават разни работи!

Сепна се Хумпал, огледа се: какво ли пък беше това? Никъде нищо. Дори листец не трепваше.

И в същия миг в дясното му ухо:

— Ще стават разни работи, Хумпале!

След миг нещото се обади отпред, после отзад, откъм дъба и откъм смърча:

— Сега ще си уредим сметките, кмете!

Хумпал се озърташе като въртоглав: никъде никой. Накрая все пак дрямката го надви и той заспа.

Тогава клонките на младата гора се размърдаха и ето че до Хумпал застана обуцарят Румцайс. Какъв ти обуцар! Гъста брада и мустаци скриваха лицето му и в тях като в гнездо си живееха рояк горски пчели. На главата му шапка от борова кора. Елечето му съшито от парчетата на червената кордовска кожа. Панталоните му протрити, коланът едва ги държи, а в пояса му втъкнат пищов като фуния. Ботушките му обаче — за чудо и приказ.

Румцайс пристъпи и спря до прочутите крака на спящия кмет Хумпал. Огледа ги мълком и със сръчна обуцарска и бърза разбойническа хватка смъкна Хумпаловите ботуши.

После отново се залюбува на величествените кметски крака, сега обути само с раирани рипсени чорапи. И ощипа Хумпал по палеца.

Кметът се сепна и подрипна от ужас:

— Господи боже, разбойник!

— С ваше позволение, господин кмете — рече спокойно Румцайс и посочи края на гората. — Оттук се отива за Ичин, господин кмете.

После клоните пак се разлюляха и сякаш не е имало никакъв Румцайс.

— Ама че странен сън — промърмори Хумпал. Надигна се от тревата и понечи да си изтупа коленете. Като се наведе, не повярва на очите си: изотдолу го зяпаха два грамадни крака, обути само с рипсени чорапи. — А, така ли! — изръмжа разярен кметът към храсталака. — И бос мога да се прибера, Румцайс. Но ти още утре чакай артилеристите на княза!

— Дрън-дрън! — ухили се в храстите разбойникът Румцайс.

Хумпал направи крачка към Ичин. И изсъска. Направи втора. И изруга. Защото уважаемите кметски крака не бяха навикнали да ходят по чорапи. Заспъва се кметът из коренищата, а камъните сякаш сами се навираха в краката му. С една дума, кметските крака, обути само с чорапи, не будеха същото уважение, дори простите камъни не ги зачитаха.

Куцук-куцук, куцук-куцук, кметът стигна града и тръгна по улиците. Хората по пътя му спираха като гръмнати:

— Я, кметът по чорапи!

Чакаше го и по-лошо. Не стига, че беше си изподрал краката по оня ми ти път, ами на всичкото отгоре на палеца му цъфна страшен

мазол. И колкото кметът помрачняваше, толкова по-весело тоя мазол намигаше на дамите, които надничаха от прозорците.

А при портата с кула на площада го чакаха градските съветници. Най-старият му рече:

— Хумпале, поради туй, че не опази достолепието на своите крака, вече не си кмет на Ичин!

Когато Хумпал закуцука нататък през площада, от прозореца на замъка надзърна ичинският княз. Управляваше той Ичин със своята княгиня Майолена^[4], а и двамата не бяха цвете за мирисане. Та князът горе, Хумпал долу. И провикна се сваленият кмет към прозореца:

— Моите почитания, господарю, ала в гората Ржахолец на ваша милост стават странни работи!

— Коа? — рече князът на френски, поставил ръката си като раковина на ухото.

— В гората на ваша милост се е настанил разбойникът Румцайс — изхленчи Хумпал и вирна палеца си, подал се от раираните чорапи. — Трябва да се изпрати войска срещу него!

Но каквото не бе казано лично от краля, влизаше през едното ухо на княза и излизаше през другото. Докато Хумпал пресече, куцукайки, площада, князът бе забравил думите му.

И нищо нямаше да се промени, ако на следния ден на княгиня Майолена не бяха й се преяли гъбки.

[1] Недодялан, куцукащ. ↑

[2] Обработващ метал. ↑

[3] Пришка. ↑

[4] Кокетка, кокона. ↑

КАК РУМЦАЙС ПОБЕДИ АРТИЛЕРИСТИТЕ НА КНЯЗА

Произшествието с кмета Хумпал стана във вторник, а в сряда княгиня Майолена каза на княза:

— Мон шер, как бих си хапнала гъбки!

Князът, който отдавна бе забравил оплакването на Хумпал, изпрати да повикат ловеца Пинскер^[1] и му нареди:

— Тръгва се за гъби дирекцион гората Ржахолец.

Като стигнаха на мястото, князът заподскача от дърво към дърво и взе да сочи с абаносовото си бастунче:

— Пинскер, тук. И тук. Я виж и там.

Ловецът запълзя на колене и заопипва земята, та да види дали под листата не се е скрила някоя гъбка.

Ала никъде следа от гъби.

— Добре де, ама откъде се вземат тия пънчета? — каза ловецът Пинскер. — Сякаш някой обира гъбите под носа ни.

— С празни приказки няма да измъкнеш гъбите от мъха, Пинскер — ядоса се князът и зачука с абаносовото си бастунче по дърветата. — Давай нататък.

Скоро ловеца го заболяха коленете, а и княза вече не го държаха краката.

— Я виж и под онуй дъбче, Пинскер.

Ловецът услужливо допълзя до дървото, бръкна под един клон и — фррррр! — оттам изхвърча славейче. Остана само гнездото му и в него шест мънички яйчица. Ловецът спря нерешително, а през това време князът, без да се колебае, бръкна право в гнездото и започна да вади яйце по яйце, търкаляше ги из дланта си, кокореше се през лорнета срещу тях и се прехласваше:

— Шарман, делисийе, олала!

— Какво ти „олала“ — произнесе изведнъж зад гърба му някакъв чужд глас, — това не е никакво „олала“, ами си е чисто княжеско безобразие! Подплашеното славейче повече няма да се върне в

гнездото си, а в шестте изстинали яйчица тъй ще си загинат шест птичета.

Князът хлъцна от изненада. Завъртя се като пумпал и видя разбойника Румцайс. Ръцете му бяха пълни с гъби. В този миг князът си спомни оплакването на Хумпал.

— Тъй, значи, за славейчето се грижиш — каза заканително той, — а гъбите ми крадеш и не ти пука.

Князът така се разпали заради тези гъби, че малко остана панталоните му да задимят отзад.

— Да се хване Румцайс и да се затвори! — изкрещя той.

Румцайс му се изплези.

— Друг път ще ме хванат!

И дим да го няма.

Князът злобно търколи шестте яйчица обратно в гнездото. Той беснееше, та листата трепереха, и крещеше:

— Ще ми платиш за това, Румцайс! Ще пратя срещу теб войниците си, разбойнически елемент такъв!

После кимна на ловеца Пинскер и закричи към Ичин бързо, за да не му охладнее гневът.

В Ржахолецката гора стана тихо, дъбовете заоправяха разбърканите си клони. Румцайс излезе от скривалището си и подсвирна тъничко. Искаше да примами славейчето в напуснатото гнездо. То не дойде, много го беше уплашил князът. Румцайс безпомощно погледна шестте изстиващи яйчица.

Така го завари Андулка, самовилата от лъките около Ржахолецката гора. Тръгнала беше да търси момина сълза, но като видя отчаяния разбойник, спря и каза:

— Ей, Румцайс, тия яйца с гледане няма да ги стоплиш. Другояче трябва да се погрижиш за тях.

Ала Румцайс не можеше да измисли нищо; никога не беше се случвало разбойник да измъти яйца. Опита се той да скрие яйцата на топло под шапката си, после в джобовете на панталона, а също и под мишницата, но Андулка всеки път казваше:

— Не, не така. Ще ги разбиеш, ще ги смачкаш, ще ги счупиш.

Като не можа да измисли нищо друго, Румцайс бръкна в пояса за пищова и едно подир друго пусна в него като във фуния шестте яйчица. После внимателно го обви в меки кълчища.

— Така май че става — каза Андулка и припна нататък из гората да търси братовчедките си — горските самовили, — за да ѝ кажат къде има момина сълза.

Зареденият с шестте яйчица пищов Румцайс отново пъхна в пояса си. Едва бе направи няколко крачки, когато в Ичин започнаха да тръбят. Чуваше се чак в Ржахолецката гора.

— Князът си държи на думата — каза си Румцайс. — Вече събира войниците.

Тръби и барабани огласяха площада в Ичин, войниците маршируваха и всякак се строяваха.

От прозореца на замъка гледаше намръщен князът и викаше:

— Заредете оръдията с черен барут и железни гюлета и застреляйте Румцайс!

Войниците се наредиха, впрегнаха коне в три оръдия и потеглиха по пътя към Ржахолецката гора.

Ичинските моми хукнаха да си купуват черни забрадки.

— Горкият Румцайс!

Клисарят на „Свети Куб“ заудря камбаната на умряло.

През това време войниците стигнаха Ржахолецката гора. Насочиха оръдията, фелдфебелът излезе три крачки напред и се провикна:

— Излизай от гората, Румцайс, трябва да те застреляме!

В гората не шавна нищо, единствено тъжното славейче надаваше своя зов.

Фелдфебелът повтори, после потрети заповедта си.

След третия път славейчето притихна и от гората излезе Румцайс с ръка положена върху пищова. Той тръгна към войниците.

— Спри и не се върти — кресна фелдфебелът, — нали ще стреляме по тебе, може да не те улучим.

— Добре, ще спра, за да не се посрами войската заради мене — рече Румцайс. Застана до шипковия храст и посегна към пищова си. Войниците се прицелиха в него, а той в тях.

— Ще броим до три.

На „три“ Румцайс натисна спусъка, а войниците дръпнаха канاپите на оръдията. Само че канاپите бяха твърде дълги и Румцайсовият пищов гръмна пръв. Гърмеж не се чу, само някакво изкипяване. Войниците зачакаха куршум в сърцата си, ала от пищова едно подир друго излетяха шест славейчета. Седмото ги повика при себе си откъм гората.

Славейчетата накацаха по клоните и когато запяха, гласчетата им бяха сякаш сребърни. Те пееха тъй омайно, че песента им примами самовилата Андулка и шестте ѝ братовчедки, горските самовили.

Войниците изоставиха оръдията и припнаха към хубавите госпожички.

А после имаше голямо увеселение на войниците и самовилите. В Ичин и до днес разправят за него.

[1] Пинчер. ↑

КАК РУМЦАЙС ЗАТВОРИ КНЯЗА В КУЛАТА НА ЗАМЪКА

На една букова клонка бяха кацнали две свраки, а под дървото Румцайс вареше разбойническа чорба.

По-старата сврака рече:

— Това той ли е?

А по-младата пък рече:

— Това не е ли той?

— Аз съм — кимна Румцайс и пъкна една цепеница в огъня. —
Е, какво има?

Свраките го отведоха накрай гората. На една бука бе закована табела:

РУМЦАЙС, АКО НЕ ОТИДЕШ ДА СВИРНЕШ НА
СВИРКАТА, КОЯТО СЕ НАМИРА В КУЛАТА НА
ЗАМЪКА, ЗНАЧИ СИ ПЪЗЛЪО!

А отдолу подписът на княза.

Румцайс се ухили под мустак и пчелите в брадата му се разбръмчаха:

— Много му се ще на княза да ми отмъсти, задето накарах войниците му да танцуват със самовилите.

— Никъде не ходи! — каза по-старата сврака.

А пък по-младата:

— Ще те хванат!

Румцайс сви рамене:

— Няма как, трябва да ида. Трябва да свирна на тая свирка макар и само заради разбойническата си чест.

Първо обаче той се отби в своята пещера. В ъгъла имаше долап и в долапа на една полица лежеше кожено чувалче. Уж съвсем

обикновено, ама не съвсем. Не стои мирно. Ту се уголемява, ту се смалява, ту се издува, ту се свива — с една дума, като живо. Взе Румцайс това чувалче и се отправи към Ичин.

За времето, прекарано в гората, брадата и мустаците на Румцайс бяха пораснали почти до пояс, косите му пък стигаха до раменете. Който го срещнеше, обръщаше се подире му.

— Тъй дори до замъка няма да стигнеш — каза си Румцайс и зави към бръснарницата на Дьоубалик^[1]. Там се настани на стола, хвърли шапката си на закачалката и нареди:

— Да ми се отсече част от брадата и мустаците и част от косата!

Когато Дьоубалик пхна ножиците в брадата на Румцайс, в нея нещо забръмча и оттам заизлизаха горски пчели.

— Майчице — изврещя Дьоубалик, — май ще е по-добре да подрежа първо косата.

Понечи да я разреши с гребена, ала оттам се подаде птиче и нещо зачурулика.

— Ами сега — отпусна отчаяно ръце Дьоубалик.

— Много бързо се отчайваш, Дьоубалик — рече Румцайс. — Спокойно. Дай ми някаква кутия и кафезче.

Изтърсиха пчелите в кутията, а птичето затвориха в кафезчето. Само че на Дьоубалик не му се нравеше и чувалчето, което лежеше в скута на Румцайс. То или се издуваше като гайда, или се спаружваше като сушена слива.

— Не се бой — рече Румцайс. — Вътре има малко вятър, хванах го от полето близо до гората.

Бръснарят Дьоубалик се успокои.

— Желаете ли вестник? — предложи той на Румцайс, та всичко да бъде според бръснарския ред. Подаде на разбойника вестник, изпъстрен с готически букви, и Румцайс се загледа в него.

И виж ти — във вестника бе отпечатана същата табела, която сутринта Румцайс намери закована на буката. Под нея картинка: кръглата кула на замъка и в нея свирката, с която Румцайс трябваше да свирне.

Бръснарят Дьоубалик драсна по картинката с върха на ножицата.

— Недей дори да опитваш, Румцайс. Казват, че князът си точел зъбите. Пригответил ти бил капан.

А през това време князът и княгиня Майолена се забавляваха по много странен начин.

Княгинята държеше кофичка с бяла боя, а князът с дебела четка рисуваше по стълбите пътечка от стрелки, която водеше чак до стаичката със свирката. Също такава пътечка се точеше от бръснарницата на Дьоубалик до вратата на замъка. Нея пък беше нарисувал лакеят на княза — Фрицек.

Когато изрисуваха стрелчици чак до самата свирка, князът рече на княгинята:

— Ма шер, оттеглете се сега в покоите си, че тук ще стават опасни работи.

Княгинята се оттегли. Князът повика Фрицек, постави го зад отвореното крило на желязната врата на стаичката и нареди:

— Атансион! Когато Румцайс се яви и свирне със свирката, ти ще хлопнеш вратата. Ама здраво!

Фрицек се вмъкна зад вратата, князът се скри зад един черен шкаф в преддверието и се закиска в носната си кърпичка.

— Тази врата няма брава, ала има ключалка, която само един ключар от Фландрия може да отвори.

В това време Румцайс, вече подстриган, изскочи от бръснарницата на Дьоубалик. Краката му сами се залепиха за стрелките, нарисувани на плочника. Вървеше Румцайс, в едната му ръка се полюшваше кафезът с птичето, в другата носеше кутията с пчели. Чувалът с вятъра висеше на шията му.

Мина той през портата с кула и все така по стрелките тръгна да пресича площада. Тъй щеше да стигне чак до коварната кула на замъка, ако пред самите му врати птичето в кафеза не бе започнало да писука. Писука ли, писука.

— Аха, тук има нещо гнило — каза си Румцайс, свърна пак към площада и се скри зад чешмата. Стоеше и наблюдаваше замъка. И лека-полека отгатваше какво ли му е приготвил князът.

А князът умираше от нетърпение. Въртеше се зад шкафа и непрестанно повтаряше на Фрицек:

— Значи, свирне ли, захлопваш здравата вратата.

Ала и скритият зад чешмата Румцайс не си губеше времето. Първо изпрати птичето да огледа всичко. Птичето обиколи три пъти прозорците на замъка, видя каквото трябваше и съобщи на Румцайс за

капана на княза. Разбра той какво му се готви и взе да обмисля как да се справи.

После отвори кутията с пчелите и викна:

— Хайде!

Пчелите се събраха в рояк и полетяха към замъка.

След това Румцайс смъкна от врата си немирното чувалче с вятъра и разхлаби връвчицата. От чувалчето се изниза тъничък син ветрец. Румцайс му посочи кулата и ветрецът зафуча право към отворения прозорец.

Князът зад шкафа вече потропваше с крак от нетърпение.

И в този миг се чу: „Фиуууу!“

Беше свирката от стаичката. Синият ветрец бе духнал в нея.

Фиууууу! Фиууууу!

Свирката свиреше, та се късаше.

Фиуу! Фиуу! Фиуу!

Князът надърна иззад шкафа и попита Фрицек:

— Ама как така свири Румцайс? Нали не мина по стрелките?

— Щом ваша милост не знае, мога ли да знам аз? — обади се иззад вратата лакеят Фрицек.

— Ще ида да погледна — рече князът и се втурна в стаичката, и за да не влязат пчелите, хлопна железната врата.

А тази врата нямаше брава, само ключалка, и то чак от Фландрия. Трудно можеше да им отвори някой на двамата в кулата.

Зад чешмата на площада Румцайс въздъхна с облекчение. Пусна птичето от кафеза, върна ветреца в небето и почака пчелите отново да се настанят в брадата му. След това пое по пътя към Ржахолецката гора.

[1] Човек, който много умува, а също е шегаджия. ↑

КАК РУМЦАЙС ДАДЕ НА МАНКА СЛЪНЧЕВО ПРЪСТЕНЧЕ

Пещерата на Румцайс се намираше толкова навътре в Ржахолецката гора, че около нея никога не се мяркаше жива душа. Приискаше ли му се на Румцайс да види човек, навеждаше се над изворчето.

— Ей, Румцайс — рече веднъж той на своето отражение във водата, — сам ли е човек, тъжно му е, двама ли са — леко е. Ще трябва да си намериш някоя мома да ти стане стопанка. И побързай, докато брадата и косата ти все още са горе-долу подстригани.

— Да се залавяме веднага — отвърна му от водата Румцайсовото отражение.

По тайните пътечки из гъсталака Румцайс излезе почти накрай гората, а там, на кръстопътя, стоеше дъб. Намери Румцайс най-големия клон, който се беше устремил право към слънцето. Покатери се по него, протегна ръка към небето и отчупи от слънцето два лъча. Те бяха съвсем, съвсем тънички.

Тези лъчи Румцайс така преплете, че те се превърнаха в сияйно пръстенче. Блясъкът му се появяваше с изгрев-слънце и гаснеше след залез. Румцайс почака да стане пладне. И точно по пладне хвърли слънчевото пръстенче на горския кръстопът. Пръстенчето сияеше, а Румцайс се реши с гребло за боровинки, та който го погледне, веднага да го хареса.

Изведнъж блесна синьо перо и сойката нададе крясък: „Идат, идат!“

По пътя се зададоха две ичински госпожички, и двете хубави, и двете спретнати, ала никак не си приличат.

На едната косите ѝ черни, а ръцете бели, на другата ръцете ѝ препърлени от слънцето, а косите ѝ — като неузряла пшеница. Едната е Анка, другата — Манка.

Първа зърна слънчевото пръстенче Анка. Припна тя, сложи си го на пръста и веднага изчисли, че струва най-малко дванайсет дуката.

От храстите се появи Румцайс.

— Ти взе пръстенчето — каза той, — а тъй като то е мое пръстенче, трябва да вземеш и мене.

— Защо не — рече Анка. — Заради толкова хубаво пръстенче вземам и разбойник.

— Добре тогава — кимна Румцайс. — Тръгвай да ти покажа домакинството си.

И поведе Анка към разбойническата пещера. Втората госпожичка — Манка — вървеше две крачки по-назад, да не пречи.

Като стигнаха до пещерата, Румцайс спря.

— Туй е моята крепост.

Анка освети пещерата със слънчевото пръстенче.

— Нещо празно ми се вижда — викна. — А, там има някакъв долап, там ще да ти е имането.

Вмъкна се Анка в пещерата и се завтече към долапа. А вътре лежеше само празното кожено чувалче, даже и вятър нямаше в него. Блъсна Анка вратичката с яд.

— Аз разбойник ли си вземам или бедняк? Тръгвай да грабиш, Румцайс, иначе не те ща!

Не му се искаше на Румцайс да се кара с новата стопанка и затова тръгна. Анка едва изчака той да се изгуби от поглед, пъкна в ръката на Манка брезов клон и й заповяда хубавичко да почисти и подреди пещерата.

Румцайс стигна до дъба на кръстопътя, тъжно зареди пищова си с жълъд, стреля във въздуха и си рече:

— Много е хубава тая Анка, ама е проклета като дявол. Какво да правя?

На всичкото отгоре слънцето провря златен пръст през дъбовите клони и потупа Румцайс по рамото:

— Ей, ти какво направи с лъчите, които взе от мене?

Румцайс си призна честно:

— Направих от тях пръстенче, ама май не го дадох на когото трябваше.

Слънцето се намръщи:

— Май че е така.

Румцайс пак започна да зарежда пищова си, за да даде още един тъжен изстрел.

— Ей — каза слънцето, — я остави това. Тъй няма да оправиш работата.

И то се замисли толкова дълбоко, че по полето плъзна сянка. После изведнъж се засмя:

— То и аз си имам грижи. Тоя дъб, под който си застанал, страшно ме ядосва. По цяло лято си крие жълъдите под листата и после през есента аз се чудя какво да правя, та да узреят всичките както трябва. Не можеш ли да ми помогнеш някак?

Румцайс пристъпи към дъба и го обгърна с румцайска сила.

— Кой е? — запита дъбът.

— Румцайс.

Дъбът за миг замълча.

— Стоя тука от двеста петдесет и седем години и през цялото това време никой не ме е стискал толкова силно.

— Ами ако взема и да те разклатя — засмя се под мустак Румцайс, — тогава ще има да падат жълъди.

— Не бива — уплаши се дъбът. — Ами че те са още зелени.

И повдигна листа, та му показва всички жълъди.

А слънцето ги огря, за да узреят.

— Благодаря ти, Румцайс. Сега пък аз ще ти се отплатя. Връщай се спокойно в пещерата.

— Нищо друго? Само това? — зачуди се Румцайс.

— Нищо друго, ти само се върни в пещерата — каза слънцето.

И Румцайс направи каквото му каза слънцето. Седна на един камък пред пещерата и започна да се чуди как ли ще му помогне то. Работата май мъчно можеше да се оправи. Манка прилежно метеше с брезовия клон, а Анка си запушваше носа и я хокаше да не вдига

толкова прах. После я подгони да насипе пода с пясък и ситни камъчета.

Гледаше Румцайс всичко това, криво му стана и току рече:

— Сбърках, каква ти Анка, Манка трябваше да бъде.

— Късно е вече — отсече Анка.

Само че в същия миг слънцето взе да се изтъркулва зад планината. Колкото повече то се скриваше, толкова по-слабо светеше слънчевото пръстенче на ръката на Анка. Все по-слабо и по-слабо ставаше сиянието му и накрая съвсем угасна. Анка тропна с крак:

— Заради това ли станах разбойническа жена? Тоя боклук не струва и дванайсет крайцера!

И тя удари пръстенчето в земята и си тръгна по пътя, който водеше към Ичин.

Никой не заплака за нея. Румцайс запристъпя смутено от крак на крак, като че го стискаха обувките, после вдигна угасналото слънчево пръстенче и го сложи на Манкиния пръст.

— Утре заран пак ще заблести.

Пък Манка му каза:

— Ами че на мене и така ми харесва.

А Румцайс ѝ каза:

— Не знам мога ли да те поискам за моя разбойническа стопанка. Много си чистичка.

Манка се обърка.

— Това ще се оправи — рече тя. — Нали като пошетам в разбойническата пещера, и аз ще се изпоцапам.

КАК РУМЦАЙС ОТИДЕ ЗА ЧЕРВЕНА ЯБЪЛКА

С времето Манка се научи да домакинства по разбойнически и нямаше нужда Румцайс да ѝ помага. Веднъж той се настани на камъка пред пещерата и започна да дълбае с костурката си луличка от буков корен. След това в пунгията си смеси: шепа жълъди, китка чемерика и щипка сяр; това беше истински разбойнически тютюн. Като свърши, завърза пунгията си и каза на Манка:

— В градината на замъка растат червени ябълки. Искам да те зарадвам, Манке, затуй ще ида да ти откъсна едничка.

Настани Манка на мъхест камък и добави:

— Седни тука и си приготви престилката. Ще ти хвърля в нея ябълката чак от Ичин.

По пътя към Ичин Румцайс напълни новата си лула с пресен разбойнически тютюн. Цъкна нокът в нокът, изскочи искра и запали тютюна в луличката. А този тютюн беше силен колкото впряг от дванайсет господарски жребци. Дръпна от лулата Румцайс един път и сливите на дванайсет австрийски мили наоколо изпокапаха. Румцайс предпочете да прибере лулата в джоба си и рече:

— Чудо тютюнец, ама трябва да се внимава с него.

И ето че вече стоеше пред оградата на градината на замъка. Прехвърли се той от другата страна и заизбира най-хубавата червена ябълка за Манка.

През това време Манка още седеше на мъхестия камък, престилката ѝ разтворена, но в нея нищо не пада.

А Румцайс се чудеше коя от княжеските ябълки да избере. Оглеждаше ги и все му се струваше, че още не е намерил най-червената. Така стигна чак посред градината. И не забеляза, че от сума ти време княгиня Майолена го гледа от прозореца. Същата княгиня, чийто княз Румцайс бе затворил в кулата.

Румцайс продължи да обикаля дърветата. Най-сетне избра ябълка за Манка — на върха на най-високото дърво. Височината не

беше пречка за него. Той зареди пищова си с жълд и се прицели. Улучи дръжката на ябълката и тя падна в ръцете му.

Само че княгиня Майолена, която наблюдаваше разбойника ту с лявото, ту с дясното си око, си рече:

— Почакай, сега ще ти платя за всичко!

И дръпна шнура на звънеца.

Тутакси в градината от четири страни нахлуха четири ескадрона хусари под звуците на тръби и барабани.

Румцайс успя да каже само: „Измяна!“

Повече нищо не можа да направи. Само свари да хвърли над главите на хусарите ябълката в посока към Ржахолецката гора.

Хусарите прекараха Румцайс през задната врата на замъка и го поведоха по стълбите към залата, където на един трон седеше княгиня Майолена.

В същото време ябълката долетя от Ичин и тупна в скута на Манка. Отначало бе червена като бузка, после взе да бледнее и да позеленява, докато стана съвсем като зеленика.

— Лоша му е работата на Румцайс — изплаши се Манка.

В замъка княгинята огледа Румцайс, направи място на трона и каза:

— Е, разбойнико, ела да седнеш!

— Не ща — каза Румцайс.

Княгинята сладко-сладко се усмихна:

— Щом ми затвори княза в кулата, ще трябва ти да седнеш до мене, Румцайс!

Седна Румцайс на крайчеца на трона; седеше и мълчеше. Княгинята пак го огледа крадешком и каза:

— Първо ще трябва да те облечем прилично.

Веднага двадесет и седем прислужници се втурнаха през залата и докато примигне, Румцайс се видя облечен с копринена риза, с палто като на граф, панталони почти като на княза и обут с пантофки с токи. Оставиха му само брадата и мустаците, та поне малко да прилича на себе си.

Съвсем случайно в ръката му останаха луличката от буков корен и пунгията с разбойническият тютюн.

Княгинята огледа още веднъж Румцайс и примижа от удоволствие. Той се уплаши, скочи от трона и се заоглежда как да

избяга. Княгинята само щракна с пръстчета. Зазвуча музика, в залата влязоха графинки и графчета. И всичко се понесе на вълни, на вълни в танц. От музиката и танците Румцайс започна да губи своето разбойническо зрение и слух. В този миг княгинята стана от трона, грабна разбойника през кръста и заигра с него рейдовачка^[1], ама по френски начин. Заусмихва му се отблизичко:

— Тре жоли, шарман!

Когато главата на Румцайс съвсем се завъртя, приближиха трима лакеи и го поляха с одеколон. Това го довърши. Той се олюля, седна на трона до княгинята и заповтаря като насън:

— Няма май да издържа. Ще се става княз.

Само че през това време Манка дотича от Ржахолец. Застана на площада и загледа в отворените прозорци на замъка. И видя всичко, което ставаше там. И танците, и как княгинята седна по-близо до Румцайс. Манка закърши ръце, ала после тропна с крак и викна:

— Опомни се, Румцайс!

Румцайс обаче прокара ръка по парфюмираните си коси и като омагьосан въздъхна изящно:

— Тре жоли я карам аз, май съм вече княз!

Княгинята пък ставаше все по-весела.

Манка подпря ръце на кръста си.

— Като не можеш да се опомниш, поне погледни какво държиш в ръка!

Румцайс погледна и видя лулата и пунгията. Поокопити се. Прехвърли лулата в лявата си ръка и викна:

— Манке, ей сегичка ще дойда при тебе!

И напълни буковата лула с разбойнически тютюн.

Княгинята го погледна подозрително.

Румцайс цъкна по разбойнически нокът в нокът, за да запали лулата. Само че искра не изскочи. Ноктите на Румцайс бяха гладки, както се полага на господар.

— Не става, Манке, няма с какво да запаля! — викна той през прозореца.

Княгинята се усмихна още по-сладко от преди:

— Утре, Румцайс, ще ти обръснем брадата и мустаците и ти ще станеш благородник!

— Няма да го бъде! Дръж, Румцайс! — провикна се Манка.

През прозореца влетяха две кремъчета. Румцайс ги улови и запали лулата си.

Дръпна един път и в лулата нещо изпращя. Всички притихнаха.

Дръпна втори път, лулата блъвна дим и всички нададоха писъци.

Дръпна трети път и лулата затреця. Разбойническият тютюн започна да прави чудеса.

Княгиня Майолена се видя притисната на трона, в следващия миг трясъкът запрати до нея един плешив генерал, а после и двамата заедно с трона бяха запратени чак в Копидълно.

Графчетата получиха по един хубавичък удар в гърба.

Графинките се завъртяха като пумпалчета и едва се спряха.

Румцайс не чака повече, измъкна се от замъка, хвана Манка за ръка и я поведе към градината: право към ябълката с най-червените плодове.

[1] Чешки народен танц. ↑

КАК РУМЦАЙС УДАВИ ЗМЕЯ

Князът седеше заключен в кулата, княгинята още не се беше върнала от Копидълно и уж всичко беше наред, ама може ли животът на разбойника да тече по мед и масло?

Един ден на Румцайс му се свършиха жълъдите за пищова. Той взе един чувал и каза на Манка:

— Трябва да видя узрели ли са тазгодишните жълъди, че да има с какво да си зареждам пищова.

Като стигна до дъба на кръстопътя, що да види — на най-високия клон седи ичинският помощник-учител Очичко, разглежда жълъдите през увеличителна стъкълце и пише нещо в един тефтер. По едно време калемчето му се изплъзна от пръстите, Очичко посегна да го улови, тогава пък пропадна непохватният му учителски крак. Очичко политна и висна на клона само на токата на обувката си. Висеше той и крещеше, та огласяше цял Ржахолец.

Румцайс приближи дъба с лек разбойнически скок, разклати го и Очичко благополучно тупна в ръцете му. Най-напред провери дали не се е пукнало увеличителното му стъкълце и една след това каза на Румцайс:

— Благодаря. Аз съм Очичко, помощник-учител, естествоизпитател, химик и физик от Ичин. Ако ти потрябва някакъв съвет, можеш да ме намериш в училището.

Румцайс кимна, изведе Очичко от гората и му показа главния път за Ичин.

После се върна при дъба. Там го чакаше Манка с пълно панерче разбойническо пране. Тя се усмихна сладко и рече:

— Исках да простра прането, но съм забравила щипките в пещерата. Ще пазиш ли панерчето да ида да ги взема?

Румцайс кимна и Манка припна. А той, за да му е по-удобно да чака, се подпря на дъба. Дали от гръмотевица бе поразен този дъб, дали много силно го бе разклатил Румцайс, когато свали помощник-учителя, но вътре в него нещо изпращя, той рухна и подире му остана

една дупка. Манка, която вече се бе върнала с щипките, надникна смаяна. От дупката започваше някакъв подземен проход, който водеше надолу.

— Да не си посмяла да влизаш — каза Румцайс. Донесе един смолист клон, цъкна с нокти и го запали като факла. Слезе в дупката и тръгна — все по-навътре и все по-надолу. Колкото повече вървеше, толкова по-топло ставаше в подземния проход, сякаш някъде там гореше печка. И някакъв особен дим се процеждаше, сякаш някой бе забравил да затвори вратичката на печката. Така Румцайс стигна до самото сърце на планината, над която зеленееше Ржахолецката гора.

И ето — проходът свърши, а в края му лежеше един змей. Отпуснал беше върху лапите трите си глави и спеше. Очите му бяха затворени, а от шестте отвора на ноздрите му излизаха пламъци и дим.

Румцайс бързо угаси факлата. Змеят се размърда, излъчи зловещо зелено сияние, крайната му глава примигна и рече:

— Главици-сестрици, събудете се, тука има някой!

Другите две глави огледаха Румцайс и средната рече:

— Охо!

Румцайс не се уплаши и също рече:

— Охо!

Трите глави обаче ревнаха в един глас:

— Охо-хо-хо-хо!

— Я да не си крещим — предложи Румцайс. — С кого имам честта да разговарям?

Главите една през друга казаха:

— Ти, Румцайс, разговаряш със змея, който утре по това време ще дойде да вземе Манка.

Румцайс излезе от дупката и внимателно каза на Манка:

— Не плачи, утре ще дойде да те вземе един змей. Змейовете могат да летят, във въздуха се чувстват най-добре. Нищо, въпреки това ще го надвия.

Манка прежълтя като месечина.

— Няма да те пусна!

— Манке, стига приказки!

Когато един разбойник каже така, разбойническата стопанка трябва да мълчи. Манка само прошепна:

— Да беше се посъветвал с Очичко!

Когато Румцайс пристигна в училището, естествоизпитателят Очичко тъкмо правеше своите фокуси. Чуваше се прашене и хвърчаха искри. Румцайс не бе успял да разкаже наполовина случилото се, а Очичко рече:

— Стига си разправял. Ето ти апарат против змейове. Тръгвай си, че ще ми угаснат искрите.

Румцайс отнесе апаратчето в пещерата. Двамата с Манка дълго го оглеждаха. Два балона, свързани с ремъче, това беше всичко. Като го пуснеш, политаше към тавана. Имаше и едно дървено весло.

Въртеше балоните из ръцете си Румцайс, та дано разбере що за апарат е туй. Най-сетне се плесна по челото и лицето му се проясни.

— Вече знам каква е тая машинария!

На следния ден в уречения нещастен час дофуча змеят. Запристъпва нетърпеливо през пещерата и загъгна:

— Аз съм тука. Къде е Манка?

Румцайс изгърси от брадата си пчелите, да не пострадат, излезе навън и рече:

— Ами тя отиде до Ичин да си купи панделки, за да ти се хареса.

През това време той бавно си нахлузваше апарата, който Очичко му беше дал.

— Какво току се въртиш и какво моташ там? — запитаха нервно трите глави на змея.

— Мотам, каквото мотам, намотах го вече — отвърна Румцайс, завърза и последното възелче на ремъка и взе дървеното весло. — Ако искаш, да литнем заедно да търсим Манка.

Змеят се съгласи. Румцайс се покатери на гърба му и той излетя. Летеше змеят към Ичин и бълваше пламъци и дим. Румцайс пък внимаваше да не се подпалят балоните.

Прелетяха над Ичин, отминаха го, но от Манка ни следа. Първата глава на змея гневно се обърна към Румцайс:

— Къде е?

— Имам само две очи — викна й Румцайс.

Обърна се и втората глава:

— Къде е, питам те?

— А ти имаш шест очи — викна пак Румцайс.

Третата глава се стрелна към него:

— Къде е тая Манка, отговаряй!

— Ако не вдигаше толкова шум и ако гледаше както трябва, сам щеше да я видиш. Ей там е, чака те край езерото — отвърна Румцайс и посочи с дървеното весло надолу, където сред ливадите като око блестеше езерото Книже.

Змеят полетя натам. Като стигнаха на височина колкото е полетът на врабче, змеят се вгледа в езерото с шестте си очи като в огледало и изрева:

— Кой е този долу?

Румцайс се понаведе и каза:

— Ами че някакъв змей трябва да е. Закъснели сме, той сигурно е грабнал Манка преди тебе.

Тогава змеят с всички сили се хвърли срещу другия. И влетя в езерото. Заби се толкова дълбоко в дъното, че нямаше сила, която би могла да му помогне да се измъкне оттам.

В последния миг преди змеят да потъне във водата, Румцайс скочи от гърба му. Балоните на Очичко го подхванаха и го издигнаха почти до облаците. Румцайс се носеше над Ичин като върху облаци, а с веслото гребеше към Ржахолецката гора. Там вече го чакаше Манка.

— Какво стана, Румцайс? — запита тя разтреперана.

Пък Румцайс отвърна:

— Какво стана ли? Всичко се обърна наопаки: сега на нас ни е добре, а пък на оня змей — зле.

КАК РУМЦАЙС СИ КУПИ ПИЩОВ

Румцайс си имаше ядове с пищова. Шестте славейчета, които отгледа в него, останаха да си живеят там като в гнездо. Наложих да им отстъпи пищова и да отиде при оръжейника в Ичин за нов.

Оръжейникът Халер^[1] се появи от работилницата си в дюкяна и запита:

— Какво ще желаеш? Барут, куршуми?

— Нищо подобно — рече Румцайс. — Трябва ми нов пищов.

Халер се разтършува из дюкяна. После подаде на Румцайс един пищов.

— Този вземи, от Холандия е, сам стреля.

— Колко струва? — запита Румцайс.

— За колко може да бъде пищовът при Халер? За един халер — каза оръжейникът.

Барут и жълъди в джобовете на Румцайс имаше колкото щещ, тъй че той веднага зареди новия пищов.

Като напусна дюкяна на Халер, Румцайс се упъти към площада. Тъкмо по това време имаше панаир, на пазара имаше стрелбище, където един дядка викаше:

— Рицари, главорези и разбойници, опитайте си пищовите на моето стрелбище!

Румцайс пристъпи, насочи холандския пищов и натисна спусъка. Изстрел не последва.

— Добро тенеке си купил — каза дядката.

— Сигурно не е зареден както трябва — рече Румцайс и насочи пищова към портата с кула, за да го презареди.

И както се прицелваше, пищовът взе, че гръмна от само себе си. Сигурно го беше хванал срам за първия път. Жълдът свирна нанякъде през площада и преди Румцайс да бе преброил до три, от едно дюкянче изскочи часовникарят Семерад. В ръцете си държеше часовник с кукувичка и нареждаше, та се чуваше из цялата чаршия:

— Ах, какво направи Румцайс, застреля ми кукувичката!

Кукувичката беше тежко ранена в крилцето.

— Тоз куршум ще я погуби — вайкаше се часовникарят Семерад.

— Няма — рече Румцайс. — Каквото съм повредил, ще го оправя.

Той взе часовника с ранената кукувичка и го отнесе при Манка в пещерата. На Манка ѝ стана много мъчно за кукувичката, ала как да ѝ помогне, не знаеше.

— Бедното птиче, какво да го правим?

— Ще го лекуваме — рече Румцайс. — Има ли по-добро място за кукувицата от зелената гора? Затова туй нещастно птиче ще остане в нашата гора, докато оздравее.

Окачиха часовника с ранената кукувичка на един счупен клон и зачакаха да видят какво ще стане. Горският въздух наистина правеше чудеса. След седмица кукувичката се опита да закука, а след четиринайсет дни вече кукаше като по ноти.

— Нека остане три седмици, за да закрепне както трябва — реши Румцайс.

Скоро обаче сред птиците в Ржахолецката гора плъзна слух, че при Румцайс имало странна кукувичка. Долетяха славейчета, сойки, синигери, червенушки, авлиги и кълвачи, накацах по клоните наоколо и се ококориха.

Кукувичката потърпя, потърпя, после обаче това любопитство започна да я дразни. Тя се затвори в часовника-къщичка и отказа да излиза.

Това пък ядоса птиците. Кълвачът рече, че тая работа няма да стане тъй, строши вратичката с клюна си и всички отново зяпнаха в кукувичката.

— Какво сте зяпнали? — кресна им тя.

— Ами да те видим — пригнаха птиците.

— Сега ще видите вие! — развика се кукувицата, изскочи от часовника и полетя из Ржахолецката гора. Обикаляше от гнездо на гнездо и във всяко кацаше замалко.

— Какво правиш там? — викаха подире ѝ птиците.

А тя — нито гък. Обиколи всички гнезда и с най-хрисим вид се върна в своя часовник.

След няколко дни часовникарят Семерад дойде при Румцайс да си прибере излекуваната кукувичка. Румцайс го заведе при часовника. Семерад погледна джобния си часовник.

— Правилно. След секунда часът ще бъде три.

Благодари на Румцайс, свали часовника от клона и го занесе в Ичин.

Същия ден следобед Манка се захвана да разтреби разбойническата пещера. Румцайс се оттегли в гората, за да подремне през това време върху мекия мъх. Полегна той под едно дърво, но не беше още задрямал, когато долетя един синигер и взе да му се ежи. Румцайс го отпъди с шапката си и отново задряма. Тогава обаче долетяха сойки, славейчета, червенушки и кълвачи. И всичките — сърдити на Румцайс.

— Дявол да го вземе, какво става днес в тая гора? — прозя се той и седна.

Птиците го нападаха от всички страни, та трябваше да стане; после го подгониха от гнездо на гнездо. Гледаше Румцайс и не вярваше на разбойническите си очи. Във всяко гнездо имаше по една току-що излюпена часовникова кукувичка.

Цял ден Румцайс трябваше да се катери по дърветата и да събира кукувичките от гнездата. След това двамата с Манка ги отнесоха на часовникаря Семерад. Семерад набави зъбчати колелца и настани всяка кукувичка в часовник-къщичка; тъй се получи много часовници с кукувичка.

Румцайс и Манка не си взеха часовник за своята разбойническа пещера, защото кукането би ги издало на княжеските лесничей.

Затова пък в Ичин дълго след тази случка се чуваше кукане и кукане, та човек се чувстваше като в гората.

[1] Дребна чешка монета. ↑

КАК ЕДНИ ОБУВКИ ВЪРНАХА РУМЦАЙС КЪМ ПОРЯДЪЧЕН ЖИВОТ

Беше към края на третата година от разбойническия живот на Румцайс.

Навън ослепително светеше месечината, но в пещерата, където спяха Румцайс и Манка, цареше черен мрак. И сред този мрак някой изведнъж страхотно се прозя:

— Румцайс, ти ли беше?

Румцайс се претърколи по смърчовите трупи, от които бе направено леглото му.

— Ами!

— Олеле, да не се е вмъкнал в пещерата вълк? — изплаши се Манка, запали една боровина и обиколи всички ъгълчета. Накрая светна и под леглото на Румцайс. — Аха, ето какво било!

Под леглото стояха Румцайсовите ботушки, спретнати ботушки собствена изработка, които вече три години вярно му служеха. Само че десният ботуш беше зяпнал от ухо до ухо. Румцайс седна, спусна си краката от леглото, почеса си петите една в друга и загрижено помръдна палци.

— Откъде да си намеря сега нови ботуши?

— Ако беше гражданин като всички, щеше да си купиш — рече Манка. — Но ти си разбойник. Спри някой обуцар на пътя и му вземи обувките.

Като чу това Румцайс така се свъси, че брадата му настръхна като черен облак. После се пресегна, взе елечето от кордовска кожа, извади от там книжка, омотана с връзка за обувка, и приседна по-близо до борината.

— Хубаво гледай сега, Манке. Това е майсторско свидетелство за почтения ми занаят. А това ми е дипломата. Аз съм обуцар и няма да посегна на друг обуцар с разбойническа ръка.

— Добре де, ама бос ли ще търчиш из гората? — запита угрижено Манка.

— Защо не! — тупна Румцайс по земята с бос крак.

До сутринта никакво подобрене — десният ботуш все така се прозяваше. Обущарското чукче на Румцайс лежеше чак в Ичин, в дюкянчето при портата с кула, и той нямаше с какво да си поправи ботуша.

Още в тъмни зори из Ржахолецката гора се разнесе слух, че разбойникът Румцайс ще се учи да ходи бос. Да гледат се събраха елени и катерички, на скалата се настани орел, а от камъните любопитно примигаха гущери и змийчета.

Когато слънцето изгря, Румцайс каза:

— Време е да започвам.

Той остави пищова си, Манка го прекръсти и ето — Румцайс направи крачка навън от пещерата. Още на първата крачка палецът му се натъкна на камък. На втората под краката му се случи таралеж, а трета крачка той така и не направи. Седна на един пън.

— Няма да ставам за смях на горските животни.

На Манка ѝ домъчня за Румцайс.

— Ако си удариш и другия палец, няма да го преживея — рече тя. — Ще ида да нападна някой обущар.

И тя тръгна към дъба на кръстопътя; оттам минаваха калфите, тръгнали по света.

Като стигна на мястото, Манка накъса шепа боровинки и си намаза лицето по разбойнически. После се покатери на един голям камък и легна в засада. Понеже си нямаше личен пищов, тя се прицели в пътя с Румцайсовия. За да ѝ минава по-бързо времето, Манка се упражняваше на разни разбойнически хватки, каквито бе виждала от Румцайс.

По едно време гледа — някой се зададе по пътя откъм Ичин. Беше калфата-обущар Хадятко. На една тояжка, метната през рамото на Хадятко, висяха чифт ботуши. Ама не какви да е ботуши — на конحوвете им бяха закачени табелки с надписи на чешки, немски и френски:

ТЕЗИ БОТУШИ РЪКА ПОЧТЕНА ГИ НАПРАВИ И ЗАТОВА СА ХУБАВИ И ЗДРАВИ

Калфата Хадятко възнамеряваше да ги продаде нейде в Австрия или Швейцария. Та приближаваше той Манка по пътя откъм Ичин, а почтените ботуши се люлееха отзад на тояжката му.

И тогава Манка посегна от храсталака към ботушките, направи — цапцарап! — хватка за чизми и тояжката остана празна.

Калфата нищо не усети и продължи по пътя.

Манка припна да намери Румцайс.

— Обувай се.

Румцайс огледа новите ботуши от всички страни, опипа ги и заекна от възхищение.

— По дяволите! Това се казва работа!

— Ще има да си ходиш с тях — рече Манка и му помогна да нахлузи ботушите.

Румцайс стана, разтъпка се и въздъхна:

— Като излети.

После направи крачка. И втора. След това трета. Искаше да спре и да каже още някоя похвала. Само че ботушите все крачеха. И нищо не можеше да ги спре. Румцайс се разкрещя, после им заговори кротко, ала ботушите го отнасяха все по-далече. Те прекосиха заедно с разбойника гората и излязоха на главния път за Ичин.

— Манке, не мога да ги спра! — крещеше Румцайс. Около коленете му се мятаха ли, мятаха табелките, на които пишеше, че тези ботуши са от почтени по-почтени.

Манка хукна подир Румцайс.

А ботушите пердашеха по пътя, минаха покрай гостилницата „При град Хамбург“ и продължиха още малко до портата с кула. Там спряха.

Спряха пред дюкянчето, на чиято врата имаше закована табела:

ЗАРАДИ ОБИДА НА КМЕТСКИЯ КРАК ЗАТВОРЕНО ЗА ВЕЧНИ ВРЕМЕНА

— Дали пък да не я сваля? — запита се Румцайс и зачака да види какво ще кажат ботушите.

Ботушите тропнаха, че тъй трябва да направи. След това сами се изхлузиха от краката на Румцайс, обърнаха се и се завтекоха подир истинския си господар, калфата Хадятко.

Румцайс почака да дойде Манка и двамата заедно смъкнаха табелката. После влязоха в работилницата. Всичко си стоеше така, както го беше оставил Румцайс преди три години.

Той надяна зелената си престилка, седна на столчето, закрепил на коляното си с ремъче започнатата обувка и се запретна да забива в нея обуцарски клечки.

А Манка запали печката в кухнята, настани се на миндерчето и се опита да си спомни как се прави неразбойническа чорба.

Изведнъж чукачето в работилницата спря да чука. Манка се изплаши и веднага изтича там:

— Какво става, Румцайс?

Румцайс гледаше една счупена обуцарска клечка и викаше:

— Мисля си дали на света има вече достатъчно справедливост и мога ли да си позволя да остана почтен занаятчия.

КАК РУМЦАЙС ОТНОВО СТАНА РАЗБОЙНИК

Само три седмици бяха изминали, откакто Румцайс започна да се труди най-почтено, когато една сутрин из Ичин се разнесе новината, че онзи ключар, когото княгиня Майолена повикала чак от Фландрия, измайсторил чудни кукички и шперцове и щял да освободи княза от кулата. — Много ми е интересно дали ще може — поклати глава Румцайс и продължи да насмолява конците.

По пладне вече говореха, че желязната врата се отворила. От кулата изскочил страшно разярен князът, а след него и лакеят Фрицек.

Привечер вече всички знаеха, че в Ичин са пристигнали на коне трима черни мъже. Те идваха някъде от долното море, мустаците им приличаха на купи сено и никой не им разбираше от приказката. Повикани били от княгиня Майолена, но никой не знаеше за какво.

Същата нощ Румцайс спа неспокойно. Мяташе се в леглото като риба на сухо. Накрая Манка не издържа и каза:

— Какво ти е?

Румцайс се събуди и отвърна:

— Не мога да спя спокойно. Обажда се някакъв предупредителен глас, но сам не знам какво е.

— Това е гласът на старите разбойнически времена — каза Манка и тихичко въздъхна. — Било каквото било. Спи.

Едва изрекла това, откъм улицата се чува тройни стъпки. Румцайс тихо подвикна на Манка:

— Става нещо.

Той погледна през прозореца. Съмваше, за луната — късно, за слънцето — все още рано. И в сумрака видя как тримата черни мъже прекосиха площада. Крачеха по пътя, който водеше извън града, и всеки носеше на едното си рамо трион, а на другото — брадва.

— Къде ли са тръгнали толкова рано? — каза Румцайс и се приготви да излезе. — Ще ида да поогледам, Манке.

Ала в същия миг вратата на обуцарницата рязко се отвори и на прага застана лакеят Фрицек.

— Никъде няма да ходиш, Румцайс — рече заплашително той. — Ето ти парче китова кожа. Залавяй се да шиеш обувки за княза.

Каза това, хвърли кожата пред Румцайс, блъсна вратата и изчезна.

Щом князът нареди, обуцарят трябва да изпълнява. Румцайс бавно премери кожата, скрои я и започна да шие. През цялото време обаче му минаваха разни мисли.

— Първо ония черните, сега пък ни в клин, ни в ръкав и по никое време обувки за княза, какво ли се крие зад всичко това?

След малко отново:

— Князът сякаш иска на всяка цена да ме задържи в работилницата.

И тъй като нямаше как да остави обувките на княза, той рече на Манка:

— Изтичай да видиш къде отиват ония черни мъже.

Манка изскочи навън и незабелязано тръгна след тях.

През това време Румцайс уши горниците, сложи им подметки и се нагани да им забие дървени пирончета. Тъкмо тогава през отворения прозорец долетя едно славейче.

Румцайс се вгледа в него, сякаш нещо си спомни.

— Теб май те познавам отнякъде.

Беше едно от шестте славейчета, които се излюпиха в пищова му. То даже не кацна, а веднага изчурулика:

— Румцайс, Манка поръча да ти кажа, че князът е наредил да изсекат Ржахолецката гора.

— Какво? — викна гръмотевично Румцайс. — Скъпата на сърцето ми Ржахолецка гора да загине?

Започнатата обувка литна наляво, обуцарското чукче — надясно. Румцайс отвори долапа, смъкна от пирона разбойническите си доспехи: елечето от кордовска кожа, панталоните и острата шапка от борова кора. Навлече ги и пъкна пищова в колана.

И напусна обуцарницата. Затръшна вратата, написа нова табела и я закова с юмрук. Тя гласеше:

ПО ПРИЧИНА НА БЛАГОРОДНАТА
НЕОБХОДИМОСТ ДА СЕ ЗАЩИТИ ГОРАТА
РЖАХОЛЕЦ ОТНОВО СЕ ОТДАВАМ НА
РАЗБОЙНИЧЕСТВО

След това, като повече тичаше, отколкото крачеше, той се отпрати към Ржахолец по главния път. Там вече го чакаше Манка. Тя посочи с ръка гората и каза:

— Това е последната минута на Ржахолец!

Между дърветата стояха черните мъже с брадвите и трионите, а от една височина князът им викаше на френски: „Краше!“

При тази дума черните мъже си плюха на ръцете и приготвиха брадвите и трионите.

Сърцето на Румцайс за миг спря да бие, а после удари като камбана.

— Гръм и мълнии! — викна Румцайс. — Не мога да се спра, ще го гръмна!

И извади пищова.

В този миг князът плесна с ръце в ръкавички и викна на черните мъже:

— Щом кажа „рицум риц“, започвайте да действате с брадвите и трионите!

Румцайс се прицели и стреля. Пешовете на княза пламнаха. Това го принуди да заподскача бясно и да нададе тръбен зов: „Тра-та-та!“ А викаше така, за да дойдат веднага пожарникарите от Ичин.

— Какво да правим? — изреваха черните мъже на княза иззад брадвите и трионите.

— Ей сега ще ви кажа! — викна Румцайс.

Той откъсна стрък трева и зачурулика с нея като славейче.

После изгрухтя като глиган в шапката си. Накрая сви като фуния дланта си и нададе тръбен зов като елен.

Долетяха славейчетата и се стрелнаха срещу очите на черните мъже. С тежък тропот пристигнаха глигани и ги заблъскаха по краката като с тояги. Доприпкаха елени, погнаха ги с рога въвн от гората. Князът и черните мъже едва успяваха да се намерят из полето.

А Румцайс каза:

— Знаех си аз. Още няма справедливост на този свят. Затова който иска да бъде обуцар, трябва да стане разбойник.

Той разгърна клоните на дъба и двамата с Манка поеха по старата пътечка обратно към разбойническата пещера.

КАК РУМЦАЙС ЛОВЕШЕ РИБИ

Един ден Румцайс каза на Манка:

— Отивам за риба, нали ти обещах да уловя за обяд.

— Ама побързай, приближава пладне — рече Манка.

Румцайс прескочи до лещака и си отряза пръчка. На пръчката завърза конец, заплетен от шест конски косъма, а на кукичката забодя мравешка личинка. После седна край горското езеро над пещерата; стопанин на езерото открай време беше водният дух Волшовечек^[1].

Вълните си играеха с плувката, но рибите даже не докосваха стръвта.

Румцайс вече се канеше да става, та да иде до Ичин и да донесе на Манка поне солена селда. Тъкмо тогава плувката се залюля и потъна в тъмната дълбочина. Румцайс потегли с такава сила, че дъбовете зашумяха. Ала когато погледна кукичката, вместо риба видя на нея набодена тапа. Много хубава тапа, изрязана от твърдо дъбово дърво.

Румцайс поклати учудено глава, измъкна тапата от кукичката и я захвърли на тревата.

Изведнъж водата в езерото се завъртя в кръг; тя се въртеше все по-бързо и по-бързо, та чак свят да ти се завие. При това водата намаляваше, докато накрая се показа голо дъно. И в него се чернееше дупка. До дупката седеше горският воден дух Волшовечек и кисело викаше на Румцайс:

— Просто не знам как да ти благодаря, задето ми измъкна тапата от езерото.

И нещастният Волшовечек тъжно изкриви жабешката си устица. Румцайс се опита да го успокои:

— Няма страшно. Веднага ще сложа тапата на мястото ѝ.

Ала напразни бяха усилията му да я намери в тревата край брега.

Водното човече Волшовечек през това време съхнеше с пълна пара, смаляваше се и жално хленчеше:

— Ах, Румцайс, ако знаеше какво ми е! Ако веднага не върнеш тапата на мястото ѝ, ще изсъхна и ще се превърна в ципа!

И Волшовечек продължи да съхне и да се смалява. Ако не беше дотичала Манка с пълно ведро вода, можеха да го опеят. Румцайс тутакси го настани във ведрото и взе да хвали новото му жилище:

— Ето, виждаш ли, вече ти е добре.

Волшовечек се понамокри, съвзе се и пак започна да хленчи:

— Тясно ми е тука. Нима един воден дух може да живее във ведро?

И се въртеше, та едва не обръщаше ведрото.

— Румцайс, стига си умувал — каза Манка. — Трябва да намериш подходяща тапа и да оправиш езерото.

Румцайс премери дупката със стебла от тръстика и тръгна към Ичин. Като надзърташе ту тук, ту там, стигна до бъчваря Фейфар.

— Какво обичаш, Румцайс? — попита го бъчварят.

Румцайс показва тръстиката.

— Ей такава тапа.

Фейфар започна да търси в готовата стока.

— Нямам такава нещо.

Румцайс продължи, като надничаше във всяко дворче. В едно от тях видя винаря Кастел да мие бъчвите си, бяха цяла грамада. И всяка бъчва запушена с тапа. Румцайс приближи крадешком и премери с тръстиката тапите. Подходяща беше само тапата на най-долната бъчва.

„Това е, което ми трябва“ — каза си Румцайс.

Ала когато дръпна да извади тапата, бъчвата се преобърна и всички останали се събориха. А тъй като дворът се намираше на наклон, бъчвите погнаха Румцайс. Отпред тичаше Румцайс, подире му бумтяха бъчвите, а последен търчеше дебелият винопродавец Кастел. Всички те се носеха към площада. Кастел се запъхтя, спря, почервеня като божур от гняв и викна след Румцайс:

— Много ти станаха номерата! Ама казват, че князът ще се оплаче от теб във Виена, на самия крал!

Ала бъчвите бумтяха и Румцайс изобщо не чу думите на винопродавеца Кастел. Той препускаше пред бъчвите, докато накрая влетя в казармата. Бъчвите обаче не можеха да минат през вратата. Войникът, който пазеше при портала, кресна:

— Халт или ще стрелям!

Бъчвите здравата се уплашиха и се стъписаха през вратата. А Румцайс тръгна из двора на казармата и започна да се оглежда няма ли

тапа за Волшовечек.

В едно ъгълче стоеше оръдие. Дулото му беше запушено с тапа от най-хубав дъб, за да не капе дъжд в него.

Румцайс премери тапата с тръстиката и доволен си каза: „Еднакви са като две капки вода с оная тапа от езерото на Волшовечек.“ И задърпа тапата от оръдието.

Само че от един прозорец гледаше някакъв офицер.

— Какво търсиш там? — викна той на Румцайс.

— Тапа за Волшовечек — отвърна Румцайс и не престана да дърпа тапата; напъхана беше навътре и нямаше как да я хване здраво.

— Дръпни се оттам, че оръдието е заредено! — викна офицерът от прозореца.

— Като е заредено, накъде трябва да стрелям, за да улуча езерото в Ржахолец? — запита Румцайс.

Офицерът махна с ръка: натам, Румцайс позавъртя оръдието и дръпна канапа. Чу се гърмеж и тапата изсвири във въздуха.

Румцайс погледна дали тя лети правилно в посоката, която му посочи офицерът, после се заклатушка към портала на казармата и пое право към къщи.

Като стигна, езерото все още беше празно. Волшовечек въздишаше с последни сили във ведрото, а Манка отдалече се развика:

— Да не те изпрати човек за нещо, Румцайс! Носиш ли тапа?

— Изпратих я по най-бързия път! Отдавна трябваше да е тук — заоправдава се Румцайс, но с оправдания не можеше да напълни езерото.

А Манка отново подхвана:

— Като е трябвало вече да е тук, защо още я няма?

— Дявол да го вземе, оня офицер сигурно ми е показал грешно — затюхка се Румцайс. — Сигурно съм гръмнал в друга посока, Манке!

— Свършено е с мен — изпъшка водният дух Волшовечек с такъв глас, сякаш се пукаше рибено мехурче.

В същия миг тапата пристигна. Дофуча по въздуха, но не откъм Ичин, а откъм Турнов.

— Ама че се е объркал оня офицер — каза Румцайс. — Затуй толкова дълго е пътувала.

Тапата падна в дупката на дъното и я запуши. В езерото бързо започна да се събира вода. Когато се напълни, Румцайс изсипа в него

водния дух Волшовечек от ведрото.

Водното човече обиколи езерото, надникна от тръстиките и хвърли на Румцайс една празна раковина.

— Тъй като въдицата за нищо сваятно не ти служи, и аз ти давам нещо, което за нищо не може да ти послужи. Но понеже оправи всичко, ще получиш нещо и за Манка.

И Волшовечек подаде на Румцайс един хубав трилибров шаран.

[1] Тук в смисъл „пълноводен“. ↑

КАК РУМЦАЙС СЕ СРЕЩНА С КРАЛЯ

Кралят беше решил да отиде и сам да види Румцайс. Тръгна под предлог, че иска да провери добре ли се упражняват войниците в Ичин. И тъй, той яхна коня си и напусна Виена.

По това време съдбата беше неблагоприятна към Румцайс и го изпречи точно на пътя на краля.

В онзи нещастен ден на Манка ѝ хрумна да набере китка пелин и да я отнесе на пазара в Ичин. Румцайс — и той с нея. Тръгнаха.

В Ичин, на площада, Манка разстла пелина да го видят всички и започна да подканва ичинските домакини:

— Купете си пелин, горчив е, хапе като куче и помага на стомаха. Купете си пелин!

Румцайс не издържа дълго.

— Пфуй, дявол да го вземе, Манке, от тия приказки ми загорча под езика — рече той и тръгна да се поразходи из града.

В уличката край площада на един прозорец той видя някаква тъжна госпожичка, която със сълзи поливаше цвете в саксия.

— Обидил ли те е някой, госпожичке? — запита Румцайс.

— Ами капитан Карлитшек мина по уличката на своята кобила и помъкна моя Куба да го прави войник — отвърна тъжната госпожичка.

— Карлитшек ли каза? — Румцайс се върна на пазара с лека разбойническа стъпка и грабна Манка заедно с пелина. — Неправда е сторена, Манке, ще трябва да идем там, където се упражняват войниците, на ексецирплаца.

Като стигнаха там, веднага видяха капитан Карлитшек. Крачката му в ботушите като клечки, бричовете му като балони, а шапката — като комин. Седеше той на кобилата си, с едното око стискаше стъкълце и командваше войниците:

— Маширен марш, ан, цво!

Войниците маршируваха — леви-десни, леви-десни!

— Нидр! — кресна капитанът и всички се тръшнаха на земята.

Но един войник остана прав. Беше Куба, на тъжната госпожичка.

— Ти не знаеш ли да правиш „нидр“? — изкрещя му Карлитшек. Куба инатливо завъртя глава и не каза нищо.

На Румцайс упражненията на Карлитшек никак не се харесаха.

А капитанът пак изрева на Куба:

— Ще ми се научиш ти на „нидр“!

Тогава Румцайс приближи капитанската кобила откъм опашката и изскубна един косъм.

Кобилата хвърли къч и зацвили.

— И-а-и-а!

А капитан Карлитшек полетя към земята.

Румцайс — ни лук ял, ни лук мирисал — само каза на Куба:

— Видя ли, капитанът сам ти показва как се прави „нидр“!

На Карлитшек изведнъж му текна, че тая работа не е станала от само себе си. Надигна се, огледа Румцайс през стъкълцето и извреця:

— Мирише ми на измяна. Затуй Румцайс и Куба — зофорт в дранголника!

И ги поведе към дранголника — отпред той на кобилата си, подире му ония двамата пеша.

— Идвам и аз, няма да те оставя, Румцайс — каза Манка и тръгна с тях.

Повървяха малко и насреща им се зададе офицер на черен кон, куртката му — цялата в злато.

— Кой е този, Куба? — запита Румцайс.

— Ами нашият полковник — отвърна тъжно Куба.

Румцайс се ухили.

— Тогава да се опитаме да подобрим мнението му за Карлитшек.

Каза и направи знак на Манка. Манка приближи и бързо пхна в устата на Карлитшековата кобила шепа пелин. Кобилата беше гладна и го погълна, без да хрупне.

Полковникът на черния кон се изравни с тях. Капитан Карлитшек се изпъна върху седлото и отдаде чест. Но пелинът вече си казваше думата. Кобилата направи такава горчива гримаса на полковника, че шапката му се смъкна от изумление. Той не каза нищо и продължи.

„Каквото не става от първия път, ще стане на втория“ — каза си Румцайс.

Изминаха само няколко крачки и срещнаха следващия офицер. Яздеше дорест кон, а злато имаше и по куртката, и по панталоните.

Той беше генерал.

Манка пак приближи Карлитшековата кобила и ѝ даде втора шепа пелин. Капитанът козирува на генерала още по-хубаво от първия път, а кобилата направи още по-страшна гримаса. Генералът изруга така, че един пѣдпѣдък падна като застрелян. Но иначе нищо не се случи.

„Каквото не става два пъти, на третия не може да не стане“ — каза си Румцайс.

И ето че насреща им на бял кон се зададе самият крал. Яздеше и се оглеждаше няма ли да види някъде Румцайс. Конят му — ненагледно хубав, а по униформата на краля блестят грамадни брилянти.

В същия миг Румцайс за трети път направи знак на Манка. Манка нагости капитанската кобила с последната шепа пелин. Капитан Карлитшек изкозирува на краля така, че едва не си разсече ухото с длан. Само че кобилата му се ухили на краля като самия дявал.

Ех, как се ядоса кралят! Нахвърли се на кобилата на немски:

— Хаптак! Кажу какво пише в устава?

Кобилата събра пети и отвърна също на немски:

— Цу бэфел! Когато военна кобила срещне своя крал, тя трябва да го погледне възторжено в очите и да се провикне „и-аи-а!“

— Рихтик! — похвали я кралят. — А как да постъпи кралят, ако военната кобила му се ухили като седем дявола наведнѣж?

— Да вкара в дранголника капитана, който я язди — отвърна кобилата по устав.

— Също рихтик — рече кралят и нареди да затворят капитан Карлитшек за седем години.

Докато ставаше това, Румцайс и Манка отведоха Куба от казармата вкъщи, за да развесели тъжната изгора.

Когато обаче кралят се върна от екецирплаца в казармата, там вече го чакаха шпионите, които веднага предадоха Румцайс:

— Онзи, който оскърби Ваше величество с ухилената кобила и отведе Куба вкъщи, беше Румцайс!

— Това говедо Румцайс! — тропна с ток кралят.

И си записа в тефтера, че ще се разправя с Румцайс другояче.

КАК РУМЦАЙС СПЕЧЕЛИ ВОЙНАТА С КРАЛЯ

По пътя от Ичин за Виена на краля му се струваше, че всяка срещната кобила му се хили. Той спря до първия хълм, сложи тефтера на коляното си и написа с молива, че за наказание ще изпрати срещу Румцайс ескадрон улани.

Докато стигне Дунава, ескадронът се превърна в полк. А когато влезе в двора на кралската крепост, кралят накара да повикат главния маршал. Той тупна с крак, тъй че от куртката му отхвърча едно брилянтно копче, и кресна:

— Омръзна ми тоя разбойник! Заповядвам да се тръгне на поход срещу него с цялата войска, тъй като той е оскърбил княза и княгинята на Ичин и освен това отведе моя войник Куба вкъщи!

Из цяла Виена разлепиха бели табели, на които с черни букви пишеше, че войската тръгва срещу Румцайс.

А Румцайс не знаеше нищо за това. Сойката, която носеше новини в Ржахолецката гора, не разбираше немски.

Пък в Ичин вече цъфтяха липите. Когато цялата липова алея потъна в цвят, Румцайс каза на Манка:

— Обувай се, отиваме в Ичин да подишаме мириса на липа.

Тръгнаха те, а слънцето им светеше. За алеята се минаваше покрай дюкянчето на въжаря Йокл. Йокл като че тъкмо тях чакаше. Стоеше пред дюкянчето, преглъщаше от вълнение и сочеше на Румцайс една конопена примка.

— Какво искаш да кажеш, Йокле? — попита Румцайс.

— Искам да кажа — подхвана бавно Йокл, защото от постоянното връзване на възли заекваше, — че скоро ще увиснеш на подобна примка. Днес във вестника пише, че срещу тебе иде пехота, от друга страна иде артилерия, а по средата иде самият крал.

— Божичко! — изпищя Манка.

Румцайс се замисли за миг.

— Значи кралят не е забравил екзецирплаца. Щом е тъй, ще се приготвя да го посрещна.

Той помоли Йокл за въже от най-хубавия коноп.

— Това ли е всичко, с което смяташ да воюваш срещу цялата кралска армия? — зачуди се Йокл.

— Всичко — кимна Румцайс. Метна въжето на рамо, хвана Манка за ръка и продължи към липовата алея.

Като стигнаха там, той настани Манка в короната на една липа, разположи се на един клон до нея, а въжето сложи на скута си. Манка откъсна цъфнала клонка и те, както си я подаваха един на друг, вдишваха аромата ѝ. А пчелите тихичко им пееха. Изведнъж Манка каза:

— Усещам някакъв дим.

— Някъде палят печката за обяда — рече Румцайс и продължи да мирише липовата клонка.

Манка неспокойно се размърда:

— Не е дим, Румцайс.

Румцайс подуши с разбойническият си нос на три страни.

— Три войски идат насам, тъй рече Йокл. От една страна усещам фитилите на оръдията, от друга — кълчищата за пушките, а по средата мирише на пот от кралска кобила.

— Ами сега, Румцайс? — уплаши се Манка.

— Ще видим — отвърна Румцайс.

След малко цялата армия пристигна и се разположи около Румцайсовата липа. Пехотинци и артилериисти, сапъори и подривници, улани и драгуни, и кой ли още не. Те заредиха пушките и оръдията и ги насочиха към липата.

На Манка ѝ се сви душичката.

Пристигна и кралят на кобилата си. На главата му — генералска капела, под него — златоткано покривало. Разярен е, как треперят златните ресни на пагоните му. Той се провикна нагоре на немски:

— Слизай, Румцайс.

Румцайс се направи, че не е чул. Посегна ловко във въздуха, улови лястовичка и ѝ прошепна:

— Ти сигурно знаеш кой е най-краткият път за Виена?

Отвори ръката си, лястовичката литна и Румцайс си отбеляза посоката с чертичка.

— Гръм и мълнии, ще ми отделиш ли малко време, Румцайс? — побесня кралят под липата.

— Ей сега — отвърна Румцайс.

И бавничко, от клонка на клонка заслиза от липата. Когато бе съвсем ниско и кралят и войниците вече посегнаха да го хванат, той направи разбойническа хватка и смъкна от кралската глава генералската капела. След това грабна и златотканото покривало. После бързо се изкатери при Манка.

Това окончателно изкара от търпения краля. Той измъкна от джоба си костена свирка и свирна на войската, която стоеше наоколо:

— Пушки и карабини! Оръдия и гаубици! Бомби и гранати! Ан файер! Огън по Румцайс!

Ала преди войската да успее да гръмне, Румцайс нахлупи генералската капела на главата си, метна върху Манка златотканата покривка, завърза на единия край на въжето на Йокл примка и я метна през върха на ичинската кула.

Щом примката се захвана, Румцайс стисна със зъби другия край на въжето, прегърна Манка, отблъсна се с цялата си румцайска сила и — хоп! — излетя от клона.

Цялата войска отдолу омекна до „свободно“ и зяпна как Румцайс лети над покривите все по-далече, в посока към Виена.

В кралския дворец във Виена по същото време трима камериери подреждаха салона. Те проветряваха и изтупваха двата трона — по-големия за краля, по-малкия за кралицата. Изведнъж първият камериер се сети:

— Как ли е завършила войната в Ичин?

Още неизрекъл, нещо изсвистя през прозореца и на по-големия трон тупна кралят с генералска капела, а на по-малкия — кралицата, цялата в злато.

Вторият камериер падна на колене и почтително прошепна:

— Добре дошли, Ваше Величество. Можем ли да ви поздравим с победа срещу Румцайс?

— Тъхъ — рече милостиво Румцайс изпод генералската капела.

Изпод броката Манка също измърка:

— Тъхъ.

— Ура! — провикна се третият камериер. Той направи знак на музикантите и те засвириха тържествена песен.

Румцайс послуша малко, но песента не му хареса. Той се намръщи и каза:

— Стига!

Камериерите се спогледаха. Никога не беше се случвало кралят да прекъсне тържествената песен на най-хубавото място.

А Румцайс по кралски се разпореди:

— Обявявам нова тържествена песен. Ей тая: „В Ичин се тръбеше, та всичко кънтеше!“

Кралската капела тутакси засвири.

И навсякъде, докъдето стигаше мелодията, всички сваляха шапки.

Когато капелата спря да свири, тримата камериери запитаха какво ще обичат Техни Величества.

— Ще се оттеглим в покоите си — рече Румцайс.

Той хвана Манка за ръка и двамата си тръгнаха за Чехия, за пещерата в Ржахолецката гора.

КАК СЕ РОДИ ЦИПИСЕК

Един ден Манка излезе от пещерата и каза:

— Румцайс, роди ни се синче, ще му викаме Циписек^[1].

— Ще гръмна с пищова от радост! — провикна се разбойникът.

Зареди пищова с жълъд и гърмежът беше толкова силен, че от Ржахолецката гора се чу чак в Ичин.

— А сега ще ида да погледна нашето синче.

Циписек лежеше в люлчица от издълбан боров пън, тъй като борът е по-мек от дъба и не убива толкова. Под главата си имаше възглавница от мъх, а един лист от репей му служеше за завивка.

— Знаеш ли какво, Манке, ще взема да му направя обувчици — каза Румцайс.

Манка му каза, че е смахнат.

— Ами че Циписек ще направи първата си крачка най-рано след година.

— Вярвай си, като си нямаш друга работа — засмя се Румцайс, а Манка отиде навътре в Ржахолецката гора да помоли горските пчели за восък, та да има с какво да маже Циписек след къпане.

Румцайс се залови да ушие обувчици. Тъй като още помнеше обуцарския занаят, той ги уши от млада кора на габър, а носовете им украси с перца от сойка. Обу Циписек с обувчиците, зави го пак внимателно с листа от репей и тръгна да отреже малко яворова и малко букова кора за елече и панталонки на момчето. Никоя кора обаче не му изглеждаше достатъчно хубава, затова обикаляше от дърво на дърво, а когато бе навлязъл дълбоко в гората, чу как Манка вика откъм пещерата:

— Къде си тръгнал с Циписек? Донеси го веднага обратно в люлката!

Румцайс се завтече към пещерата и преди още да бе стигнал, викна:

— Бих го върнал с удоволствие, Манке, но не съм го вземал!

Манка обърна репейовия лист в празната люлка и занарежда:

— Сигурно го е отнесъл ястреб. Или лисица. Или го е грабнал язовец. Или го е откраднала врана.

Румцайс мълком седна на пънчето и зареди пищова с най-коравия жълъд, който намери в джоба си.

— Който го е взел, ще трябва да го върне.

Като зареди пищова, той отмахна косата над ушите си и се заслуша няма ли да се обади Циписек отнякъде. Надясно жужаха пчели и похъркваше язовец. Наляво топуркаха еленови копитца и шляпаха заешки лапки. Отзад не се чуваше нищо, там безшумно бродеха лисици. Отгоре шумяха криле на ястреб и врана, но съвсем безгрижно, явно на ястреба и враната нищо не им тежеше на съвестта. Всичко това Румцайс чуваше с лявото си ухо. С дясното чуваше как някой отвъд горската поляна чупи орехи.

— Чувам разни работи — каза той, — но не е нашият Циписек.

Той погали Манка нежно по бузата и с лека разбойническа стъпка тръгна да кръстосва Ржахолецката гора, за да намери Циписек. Очите му като игли се впиваха във всеки храст и тъмен кът. И пак нищо. Само отвъд поляната някой продължаваше да чупи орехи.

Румцайс пресече поляната и отиде в съседната гора, където растяха червени борове. Изведнъж на шапката му падна орехова черупка. Погледна — в едно гнездо на бора седеше катеричка с три катеричета. А с тях и Циписек, който чупеше орехи и хранеше с тях старата и малките.

Румцайс насочи към катеричката пищова, зареден с жълъд.

— Значи ти си откраднала нашия Циписек!

— Аз?! — каза катеричката. — Той си дойде сам. Дотича до пътечката и се покатери при нас на бора.

— Знам аз — рече Румцайс. — Насочиш ли пищова към катеричка, тя започва да се оправдава.

Ала когато се покатери на дървото и посегна да извади Циписек от гнездото, видя, че катеричката не лъже. Подметките на първите Ципискови обувчици бяха протрити.

— Сам дойде — рече катеричката. — Аз бях много уморена от чупенето на орехи и той започна да ми помага.

Румцайс така се възгордя със синчето си Циписек, че гръмна три пъти с пищова.

Първия път гръмна, за да знае Манка, че Циписек се е намерил.

Втория път гръмна, за да разбере Манка, че Циписек е протрил първите обувки.

А третият изстрел — третият изстрел беше ей тъй, от радост.

[1] Дребосъче. ↑

КАК СЕ РАЗБРА, ЧЕ ЦИПИСЕК ИМА ДОБРО СЪРЦЕ

Още на другия ден Румцайс уши здрави обувчици от кожата на невестулка. Обу ги на Циписек и каза:

— От сега нататък няма да спиш в люлката, а до мене.

Манка на бърза ръка уши на Циписек яворова блузка и букови панталонки. На главата му сложи борова шапчица и я накичи с цвете. После го изпратиха да поразгледа гората. Разбойническите деца никои не ги води за ръчичка, те всичко правят сами. Когато Циписек изчезна между дърветата, Румцайс каза на Манка:

— Ти го чакай тук, а аз ще прескоча до Ичин.

Като стигна в Ичин, Румцайс дочу откъм площада страхотна врява. Пазачът на княжеския рибарник Коте стоеше при чешмата, тропаше с токове и обвиняваше казанджията Хамишек^[1], че е откраднал от рибарника един шаран.

— Шаран като бивол беше! — крещеше Коте, червен като рак.

— Не съм го вземал — не се предаваше Хамишек и също викаше височко.

Румцайс се замисли и каза на Коте:

— Стига си вдигал врява, по-добре ми отговори на един въпрос. Колко шарана имаш в рибарника сега, след като Хамишек е откраднал един?

— Откъде да знам? — мръщеше се Коте, сякаш дъвчеше пирей.

— Тогава не можеш да знаеш, че един липсва — каза Румцайс и се наклони да си тръгва.

Ала Коте побесня още повече, не можело един разбойник да бъде съдия на пазача на княжеския рибарник.

— Искам си шарана!

И пак се вдигна врява, от която дори колоните наоколо се тресяха, и това сякаш край нямаше да има.

През това време Циписек пристигна на брега на горското езеро, чийто владетел бе водният дух Волшовечек.

Водният дух седеше в клоните на една върба и отдалече викна:
— Ти май си Румцайсов! Приличате си с баща ти като две капки вода!

А Циписек каза:

— Ами ти кой си?

— Не си ли виждал воден дух? — учуди се Волшовечек.

— Къде да съм виждал воден дух, като още не съм виждал езеро?

— Ето това е то езерото — рече Волшовечек и го обходи покрай тръстиките. После пак се покатери на върбата и загледа оттам тъжно.

Циписек поклати глава:

— А защо си толкова тъжен?

— Защото не познавам света — въздъхна Волшовечек. —
Принуден съм да седя на тая върба и да гледам езерото.

— Защо? — недоумяваше Циписек.

— Иначе ще ми изсъхнат пешовете, а това е смъртоносно за водните духове.

За да им стане по-весело, Волшовечек се преметна през глава, превърна се в шаран и започна да лудува из водата.

Циписек се тупна по коляното с боровата си шапка и каза:

— Знам как можеш да видиш света.

Той напълни шапката с вода от езерото и настани в нея Волшовечек, превърнат в шаран. После тръгна с него по пътя и двамата взеха да се чудят. Циписек — на всичко, а Волшовечек — най-вече на това, че колите пътуват без весла, че козата няма плавници, че кучето лае както край колиба, така и край езеро. Накрая Волшовечек каза:

— А сега искам да идем в Ичин.

Тръгнаха в тази посока, от която чуха да бие часовникът на кулата, и попаднаха точно на ичинския пазар. Пазачът Коте тъкмо хокаше горкия Хамишек:

— Ако не ми върнеш шарана, ще отнесеш двайсет и пет лескови тояги!

Румцайс стоеше встрани и тъкмо казваше:

— Ако не престанеш, Коте, ще тегля на глупостите ти една жълъдова от пищова!

Тъкмо тогава към тях се приближи Циписек с шапка в ръце, а в шапката пляскаше шаран. Плавниците му бяха като ветрила, опашката — като знаме, с една дума — шаран за чудо и приказ. Пазачът Коте веднага посегна към него, а очите му шареха като светкавици от Хамишек към Румцайс, от Румцайс към Циписек.

— Не ми е ясно какви шмекерии правите, но това е моят шаран. Вземам го и няма да го дам!

Той хукна с шарана към княжеския рибарник и там го пусна във водата. Казват, че шаранът подал муцуната си от водата и рекъл на Коте:

— Утре ще ида при княза, за да получиш похвала.

Казват още, че през нощта този шаран отвел всички риби от княжеския рибарник в река Цидлина.

И друго казват: че пазачът Коте се наслаждавал цели четири седмици на княжеската похвала в ичинския дранголник.

[1] Алчен, подъл. ↑

КАК ЦИПИСЕК РАЗБУДИ ИЗВОРЧЕТО

По това време бира в Ичин правеше пивоварят Куле^[1]. Бирата му беше хубава и затова в града го търпяха, макар че беше голям шишко и земята под него се чупеше като марципан. В цял Ичин имаше само един стол, който можеше да го издържи.

Куле често обикаляше поляните в Ржахолецката гора и търсеше тайни коренчета за бирата. Крачищата му бяха като на слон, където стъпеше правеше поразии.

— Защо не ходиш по-човешки из гората? — караше му се Румцайс.

А пивоварят внимателно правеше крачка и току стъпкваше яйцата на някоя фазанка. Правеше втора и петата му потъваше до дъното на язовича дупка. А с раменете си олющваше кората на дъбове и буки.

В същото време Циписек доизносваше втория кат дрехи и се впускаше все по-навътре в Ржахолецката гора. Манка все се притесняваше да не го хванат самовили или да не се изгори от огнения мъж.

— Нека вкуси от всичко — казваше по този повод Румцайс.

Веднъж Циписек навлезе дълбоко в гората. Там дърветата не шумяха, а шепнеха и никой не разбираше говора им. Там цареше мрак. Който стигнеше до тези места, обземаше го страх и се връщаше.

Циписек направи още една крачка и се озова до едно изворче. За него в Ичин приказваха, че го пазят самовили. Ако не успеели да го опазят, трябвало да напуснат гората, а вън, на полето, вятърът би ги разнесъл като паяжинки.

Самовилите седяха там. Бяха седем.

— Аз съм Циписек — каза Циписек.

— Ние сме самовили — рекоха самовилите и продължиха да почистват с нежните си пръстчета изворчето от листенцата и боровите

иглички, които бяха нападали в него.

— Ще ви помагам — рече Циписек.

— Добре — рекоха самовилите и му сториха място.

— Много сте хубави — рече Циписек.

А самовилите рекоха:

— За благодарност ще ти разкажем приказка.

И те му разказаха много пъти една и съща приказка, но всеки път тя изглеждаше различно.

Циписек започна да ходи там всеки ден. На мястото, на което седеше между самовилите, се появи трапчинка. Самовилите много се чудеха как някой може да направи трапчинка, като седи.

Когато Циписек за девети път отиде при самовилите от извора, той видя, че те плетат чантички от зелена трева и плачат.

— Защо плачете? — запита ги той.

— Погледни — рекоха самовилите.

И показаха изворчето, а то бе пресъхнало, капчица вода нямаше в него. Тревата наоколо клюмаше и също съхнеше.

— Да не сте го изпили? — запита ги той.

— Не, пресъхна — рекоха самовилите и повдигнаха раменца.

— Защо пресъхна? — запита Циписек.

— Никой не знае — рекоха самовилите, взеха чантичките от трева и казаха, че си тръгват.

— Никъде няма да ходите — рече Циписек. — Първо ще ида да разбера защо е пресъхнало това изворче.

Той обиколи четирите краища на Ржахолецката гора и направи един кръг по самия ѝ край. И що да види — под една трънка седи човек. Настанил се беше в една падинка и хъркаше, сякаш някой пресяваше чакъл. Навсякъде пред него от земята бликаха струйки вода, а зад него беше сухо като грахова слама. Пред него вода колкото щещ, зад него тревата вехне. Циписек викна в ухото на шишкото:

— Ставай!

Шишкото изхърка тъй, сякаш се откърти голям камък в каменоломна.

— Защо да ставам? Аз съм Куле, пивоварят от Ичин.

— Ставай! — викна Циписек в другото му ухо. — Седнал си върху жилките, по които върви водата към изворчето на самовилите!

Пивоварят Куле измърмори и продължи да си спи.

— Ако изворчето не се разбуди, самовилите ще трябва да напуснат гората и вятърът ще ги отнесе! — извика Циписек.

— Бруф-ф-ф! — направи пивоварят Куле и продължи да спи.

Тогавя Циписек хвана една малка червена мравчица и я пусна в пазвата на Куле. Мравчицата се впи в пивоваря като клещи.

Куле изкрещя:

— Ах-х-х!

Скочи на крака и хукна към Ичин, та пивоварката да изтръска мравчицата от ризата му.

Щом Куле престана да притиска земята, водата се върна по жилките и изворчето се пробуди. Самовилите насядаха около него, започнаха да чистят с пръстчета нападалите листенца и борови иглички, а Циписек им помагаше.

[1] Гюлле. ↑

КАК ЦИПИСЕК НАРЕЖДАШЕ КЕГЛИТЕ НА КНЯЗА

Когато Циписек малко поотрасна, той отиде при Румцайс и му каза:

— Ржахолец вече опознах. Искам да тръгна по света.

— Мъничък си още — рече Румцайс, — но щом искаш, върви.

— Тръгвай веднага — каза Манка, — иначе може да размисля.

Румцайс постави нови подметки на Циписковите обувчици от невестулчина кожа, а Манка му напълни джоба с букови жълъди, за да си има занимавка за из път. И тъй, като чупеше жълъд след жълъд, Циписек тръгна по пътя към Ичин.

Така той стигна до замъка близо до пазара, където живееха князът и княгинята. И двамата бяха намерили подходящо развлечение, всеки според вкуса си.

Княгинята по цели дни наблюдаваше през прозореца пазара. Харесаше ли ѝ някоя гъска, княгинята се провикваше:

— Отнесете я в моята кухня!

Търговката я отнасяше в замъка, княгинята ѝ се усмихваше и това бе всичко. Гъски и патици, пуйки и гълъбчета, всичко, което княгинята харесваше, трябваше да стане нейно.

А князът се грижеше само за кегелбана си. Беше наредил да го направят отзад, в градината, от скъпо дърво, а кеглите бяха от слонски бивни; топките пък — от останалите зъби на слона. По цял ден князът, разни барончета и графчета, а също и един генерал и един херцог, играеха на кегли. За голям яд на княза той не можеше в цял Ичин да намери момче, което да нарежда по негов вкус съборените кегли. Налагаше се да ги нареждат графовете или бароните и непрекъснато се чуваше:

— Пардон, силвупле, ако обичате!

И заради тая аристократична вежливост можеха да хвърлят по кеглите само три пъти за цял следобед.

В деня, когато Циписек за първи път тръгна по света, княгинята пак гледаше от прозореца, а на кегелбана се канеха да играят. Тогава княгинята зърна Циписек. Той влезе през портата с кула на пазара и се заоглежда накъде да върви. Княгинята си каза: „Князът има утре рожден ден, а там стои едно момче като капка. Ще взема да го подаря на княза за рождения му ден, за да му нарежда кеглите.“

Тя махна на лакея Фрицек, той изскочи от вратата, грабна Циписек и го занесе при княгинята.

— Ще нареждаш кеглите на княза — каза княгинята и с това за нея работата беше приключена.

Фрицек смъкна горните дрехи на Циписек и му се скара:

— Какво се биеш като разбойник, ще ти дам по-хубави дрехи.

Навлече Циписек с дантели, жаба и кордели и го напръска с парфюм, който почти го задуши. След това го помъкна към кегелбана. Князът погледна и каза:

— Бон.

Бароните, графовете, херцогът и генералът също изрекоха:

— Бон.

И Циписек започна да им нарежда кеглите, а те все казваха:

— Не така! Иначе!

Казваха го на френски, Циписек не ги разбираше, накрая захвърли топката в храста френско грозде и каза:

— Нареждайте си ги сами!

Тикнаха го в затвора, въпреки че беше толкова мъничък. И продължиха да събарят кегли, нареждаше ги отново един граф.

В същото време Манка каза:

— Избива ме нещо на плач. Циписек не се чувства добре в Ичин.

Румцайс веднага тръгна натам. Едва се появи на пазара и княгинята отскочи от прозореца. А от затвора Циписек замаха с боровата си шапка на Румцайс.

— Ей сега — каза му Румцайс. — Само да уредя едни сметки.

И отиде на кегелбана.

— Какво търсиш тук? — запита князът.

— Сина си — рече Румцайс.

— Вземи си го — ухили се князът и премести в другата си ръка топката от слонски зъб, която се канеше да хвърли към кеглите.

— Ще си го взема — рече Румцайс и измъкна топката от ръцете на княза.

Князът, княгинята, бароните, графовете, а също херцогът и генералът, само зяпнаха, като видяха как Румцайс с голяма румцайска сила запрати топката срещу затвора. Тя проби отвор в каменния зид и Циписек излезе навън.

Румцайс го водеше към Ржахолец, у дома, и му говореше:

— Мъничък си още. Преди да те пусна пак по света, Циписек, трябва да поотраснеш.

КАК ЦИПИСЕК ПАЗЕШЕ ШАПКАТА И БАСТУНА НА КМЕТА

Когато Циписек поизрасна още малко, прииска му се пак да тръгне по света. Манка само въздъхна, че синчето ѝ е голям скитник, а Румцайс рече:

— Само да не стане като първия път.

Циписек тръгна, заобиколи ичинския замък и изведнъж го повикаха откъм дома на кмета. Трябвало им точно такова момче, за да носи шапката и бастуна на кмета.

— Добре, ще постъпя на служба при вас — рече Циписек; той си мислеше, че покрай кмета може много да се види и научи.

Само че ичинският кмет Хумпал по цели дни седеше в креслото и гледаше как върху шкембето му подскача едно виолетово камъче, окачено на верижка. Когато се нагледаше, лениво изваждаше от джоба на жилетката си часовник. Върху циферблата цъфтеше червено лале, а като се навиеше пружинката, часовникът засвирваше песничка. Часовникарят Семерад, който имаше дюкянче близо до портата с кула, казваше, че за нищо на света не би искал да поправя този часовник.

Вече три седмици Циписек по цял ден стоеше зад креслото на кмета Хумпал. Кметът гледаше виолетовия камък, навиваше пружинката и слушаше как часовникът свири. При това той пъшкаше: „Изтрепвам се от работа!“

Един ден на обяд кметът преяде с макови кифлички и заспа по средата на песничката. Изведнъж капачето на часовника се отвори, отвътре изскочи един мъничък палячо и се оплака със звънливо гласче:

— Ама че удоволствие, непрекъснато да свириш на тоя мързеливец! Я да се поразкърша малко.

И музикалният палячо се заразхожда по жилетката на кмета, за да се пораздвижи. В този миг през отворената врата стана течение, което грабна палячото и го отнесе.

На Циписек му се подкосиха краката от страх. Той затърси навсякъде из стаята музикалния палячо, но не намери нищо. А креслото проскърца. Хумпал се събуди и нави пружинката на часовника. Часовникът не засвири.

— Ти си го развалил! — закрещя той на Циписек.

— Не съм го докосвал — каза честно Циписек. — Палячото, който живее вътре, излезе на разходка и вятърът го отнесе.

— Приказки — махна с ръка кметът и от това усилие по пода покапа пот от него.

Дотърча кметицата, видя локвата и изгони кмета в градината. Циписек му занесе шапката и бастуна.

— Накратко — прозя се разгневеният Хумпал и полегна под крушата, — ако ти, Циписек, не ми доведеш палячото, преди да се събудя, ще купя свирка, ще те изправя в ъгъла и ще ми свириш вместо него.

Кметът спеше, а Циписек търсеше палячото из градината. Викаше, търсеше, но не го намери. Накрая откъсна един зелен лист и със сок от френско грозде нарисува върху него някакви знаци. На разбойнически език това значеше:

ТРЯБВА ВЕЧНО ДА СТОЯ В ЪГЪЛА ДО КМЕТА И ДА МУ СВИРЯ НА СВИРКА

Той повика един гълъб, постави листа в човката му и го изпрати в Ржахолецката гора.

Румцайс прочете посланието и каза:

— Циписек пише, че в Ичин го обиждат.

Погали Манка, за да я успокои, и тръгна към града. Пътюм узна от врабците, че всичко е станало заради музикалния палячо. И че Циписек си е виновен.

— Да, но ще стои в ъгъла у кмета и ще му свири на свирка. А това е срам за един разбойнически син — каза Румцайс на врабчетата. — Най-напред ми помогнете да намеря изгубения палячо.

Врабците търсиха, търсиха по врабешки, но нищо не намериха. Румцайс се повдигна на пръсти и повика чевръстите горски славейчета от Ржахалец. Те откриха музикалния палячо от пръв поглед. Палячото

зяпаше витрината на часовникаря Семерад и разглеждаше часовниците. Румцайс го духна в ръката си и отиде при кмета. Даде му палячото и си взе Циписек.

— А сега, кмете, ще ти дам още нещо — каза той.

И Румцайс пое дъх и силно изсвири. От Ржахолецката гора довтасаха седем стършела, всеки голям колкото птичка. Тези стършели той сложи в шапката на кмета. И оттогава насетне, щом Хумпал го хванеше мързелът, стършелите започваха да бръмчат.

Като свърши с всичко това, Румцайс хвана за ръка Циписек, поведе го към дома и му каза:

— Все още си мъничък. Преди да те пусна трети път по света, Циписек, трябва още да поотраснеш.

КАК ЦИПИСЕК СЛУЖЕШЕ ПРИ ГЕНЕРАЛА

Циписек постоя у дома няколко седмици, докато главата му стигна по-високо клонче. После каза:

— Ще тръгна по света за трети път.

Манка го отведе до един стрък лопен.

— Не знам дали ще сполучиш, синко. Лопенът все още държи глава по-високо от тебе.

Румцайс я чу, засмя се под мустак и каза:

— Остави го, Манке. Който е опитал нещо два пъти, трябва да опита и трети път.

И Циписек тръгна. Заобиколи ичинския замък, избягна дома на кмета и се спря чак на една изпотъпкана ливада извън града. Тя беше пълна с войници, чуваха се тръби и барабани. После войниците заредиха пушките си и гръмнаха.

Посред ливадата стоеше палатка. В нея живееше генералът, той имаше сини панталони и бяла куртка, а на шапката си — петльова опашка. Генералът час по час излизаше от палатката и викаше на войниците:

— Много се радвам, че толкова много тръбите, стреляте и биете барабаните.

Като извикваше това, той се връщаше в палатката и пращаше във всички посоки съгледвачи, за да разузнаят дали неприятелят ще дойде от Кбелнице или от Копидълно. Никой не успяваше да разбере. Генералът въртеше едно от златните си копчета и нищо не можеше да измисли.

„Откъде да намерим някой хитрец, който да надникне във вражеските книжа и да дойде да ми обади?“ — въздишаше генералът така, че петльовите пера на шапката му настръхваха.

Тогава се появи Циписек и каза:

— Аз се наемам.

Генералът щракна с пръсти:

— Да опитаме!

Той отведе Циписек в палатката, започна да рисува с бяла креда по черната дъска и да обяснява:

— Това е реката, отвъд нея има гора. Тук, в долчинката, е залегнала вражеска войска. Сред войската има палатка с маршалско знаме. В палатката има маса. Масата има чекмедже, пълно с книжа. Някъде из тези книжа е написано откъде трябва да ни нападне маршалът — дали от Кбелнице, или от Копидълно. Ти трябва да идеш там и да узнаеш всичко.

Генералът свърши, приглади с длан перата върху шапката си и Циписек тръгна.

— Накъде си тръгнал, малкият — подвикваха му войниците.

— Където ме е изпратил генералът — отвърна Циписек и войниците му направиха път да мине.

Както бе казал генералът, Циписек първо трябваше да мине през реката. После безшумно премина гората и се озова в долчинката, където бе залегнала вражеската войска. Какъвто беше мъничък, Циписек само се мярна пред очите на неприятеля и спря чак в палатката със знамето. До масата стоеше маршалът, който имаше на шапката си опашка от пуяк. В ръцете си държеше някакви книжа и четеше. Четеше, клатеше глава и въздишаше.

„Това трябва да са книжата, в които е написано от коя страна врагът ще нападне Ичин.“ — помисли си Циписек.

И понеже беше много мъничък, успя да се приближи. Когато маршалът остави за миг книжата, Циписек ги грабна незабелязано и хукна с тях обратно към Ичин.

— Ето това са книжата! — рече той на генерала.

Генералът първо нареди да гръмнат в чест на Циписек, после разгърна книжата и каза:

— Много ми е интересно от Кбелнице ли ще дойдат, или от Копидълно.

Когато обаче зачете, той изригна една гръмотевична клетва и въздъхна: „Всичко е проиграно.“

После тропна с крак към Циписек:

— Какво си ми донесъл?
Защото в книгата пишеше следното:

„2 либри месо за супата, зеленчук за 3 крайцера, $\frac{1}{2}$ либра фиде и малко сол.“

— Това ли са ти военните книжа? — разкрещя се генералът. — Тези неща маршалът е трябвало да купи на маршалката, за да му направи супа. А той е забравил и затова е въздишал толкова.

Когато Румцайс и Манка узнаха от пощенската сойка каква я е забъркал пак Циписек, Румцайс отиде при войската и каза на генерала:

— За да не се случи нещо лошо на града, аз ще гръмна срещу врага. Ще улуча пуешката опашка на маршала и той бая ще си помисли дали да нападне Ичин.

— Как ще стреляш — възрази генералът, — като не знаеш дали маршалът се намира при Кбелнице, или при Копидълно.

Манка обаче знаеше как да оправи работата. Тя свари едно гърне супа и го отнесе на маршалката. Маршалката изпрати куриер да каже на маршала: „Зарежи войната, време е за обяд.“

И те се наобядваха, после маршалът подремна и ето че дойде време за вечеря. След вечерята си легнаха да спят, сутринта закусиха, но след малко трябваше да обядват. Така и не остана време за война.

И до ден-дневен Ичин не е нападнат от войска нито откъм Кбелнице, нито откъм Копидълно.

КАК РУМЦАЙС И ЦИПИСЕК УСТРОИХА ТАНЦИ

Веднъж ичинската княгиня се разхождаше из градината на замъка и въздишаше на френски: „Ах, колко е скучно да гледаш непрекъснато тази гола зелена морава!“ В градината се появи и князът в нови атлазени панталони и каза:

— Алабоньор, на вашите услуги!

После повика лакея Фрицек и нареди моравата да бъде превърната в езеро. Когато езерото беше готово, той го показа на княгинята, но тя само махна с кърпичката си като с ветрило и каза:

— А защо около езерото няма тръстика?

Князът се обърна към лакея Фрицек:

— А тръстиката къде е?

Фрицек повика градинарите и след миг брегът на езерото бе засят с тръстика.

Ала княгинята пак не беше доволна:

— А защо няма самовила, за да ми танцува около езерото.

С това вече не можеха да се справят нито князът, нито лакеят Фрицек. Мъчиха се да примамят самовила със сребърно огледалце, ала тя не се появи. На княгинята много ѝ се развали настроението и тя отиде при изповедника си.

— Самовила може да бъде хваната със светен конец — пошепна ѝ изповедникът. И тутакси освети четиринайсет метра копринен конец.

Княгинята се посъветва още веднъж с княза, сплете светения конец и нареди на Фрицек:

— С тази плетеница ще хванеш самовила. И всичко да стане колкото може по-бързо!

Лакеят Фрицек пое право към гората Ржахолец.

По това време самовилите от извора чистеха четвъртото изворче. Шест от тях седяха около него и с нежните си пръстчета вадеха от водата борови иглички. Седмата стоеше на едно хълмче и пазеше според вятъра.

Само че вятърът духаше откъм Садска, а Фрицек дойде откъм Ичин. Направи на светения конец примка и я метна през раменцата на самовилата.

— Пусни ме — замоли се самовилата.

Фрицек се престори:

— Защо да не те пусна?

— Пусни ме тогава — умоляваше го самовилата.

— Ще те пусна в замъка — засмя се Фрицек и се огледа как най-лесно да се измъкне от Ржахолец, защото от седем години тази гора беше на Румцайс.

А Румцайс вече беше известен. Манка, която тъкмо къпеше Циписек в потока, дотича и извика:

— Румцайс, горе при изворите е станало нещо. По потока плават борови иглички.

Румцайс наметна червения си елек от кордовска кожа, зареди пищова си със зелен жълъд и каза:

— Хайде, Циписек, да видим какво става там.

Циписек едва свари да си облече елечето, толкова бързаше Румцайс. После двамата се завтекоха към изворчето.

При четвъртото изворче нямаше никой, само едно водно конче летеше тревожно над него. От изворчето през мочура водеше пътечка от нечий стъпки и всяка стъпка беше различна.

— Такива стъпки правят лакеите — каза Румцайс, — защото никога не знаят на коя страна да се поклонят по-ниско. — Той посочи следите: — Тук е бил Фрицек и се е отправил към Ичин по заобиколния път.

В същото време князът и княгинята вече седяха на златни столчета край езерцето. Седяха и викаха на самовилата, омотана в светения конец, да им танцува:

— Дансе!

Самовилата танкуваше със ситни стъпчици — по-големи не можеше да направи, пречеше ѝ светеният конец, чийто край държеше лакеят Фрицек. И горката самовила правеше една стъпчица към езерото, една стъпчица обратно и много се измъчваше.

Но във върбалака вече стояха Румцайс и Циписек и Румцайс каза:

— Ако изскоча аз и отида да оправя работата, самовилата много ще се уплаши. — Той откъсна лист острика и го подаде на Циписек. — Знаеш вече какво трябва да направиш.

Циписек хвана листа откъм тъпия край и тръгна към самовилата. Удари по светения конец с остриката и крачетата на самовилата отново бяха волни като вятър. Тогава от върбалака излезе и Румцайс. Княгинята успя да възкликне от уплаха на френски, а князът и това не можа да направи.

— Нали много ви се искаха танци, хайде да ви видя сега! — викна Румцайс. — Князът да танцува менует по самодивски!

При тези думи самовилата хвана княза за крайчеца на ръкава и затанцува с него. След този танц цял следобед изливаха пот от обувките на княза.

— Фрицек да изиграе едно воденичарско хоро! — извика Румцайс.

Тогава Циписек се вкопчи в пешовете на лакея Фрицек и така го развъртя, че Фрицек се спря чак в жабуняка.

— А княгинята ще танцува рейдовачка по разбойнически! — викна Румцайс. Той грабна княгинята през кръста и обиколи с нея езерото дванайсет пъти. От този танц княгинята три дни не можа да си поеме дъх, едва на четвъртия каза: „О, мондийо!“

КАК РУМЦАЙС И ЦИПИСЕК ОТКЪСНАХА РОЗА ОТ ЗАМЪКА

Веднъж Манка лекичко въздъхна и Румцайс веднага запиша:

— Защо въздишаш, Манке?

— Ами колко време вече шетам все тук, в пещерата, почти забравих как миришат розите — отвърна Манка.

Циписек чу тези думи и се завтече към края на Ржахолец. Там откъсна от шипковия храст една розичка и преди прахът от стъпките му да се е слегнал, бе успял да се върне при Манка.

Само че когато следобед Румцайс мина покрай мястото, където цъфтеше шипковият храст, дочу жални ридания. Румцайс погледна и видя, че под храста седи шипковата самовила. Сълзичките ѝ капеха, сякаш падаше роса.

Румцайс затаи дъх, за да не отвее самовилата.

— Защо плачеш?

Самовилата се хвана за едно клонче, защото въпреки всичко дъхът на Румцайс беше доста силен за нея.

— Ах — каза тя, — посипвах златен прашец зад храста и през това време някой ми е взел едно цвете.

— Нашият Циписек — каза Румцайс. — За добро го е взел, както бих го взел аз. Ще ти се отплатя с друга за тази розичка.

Самовилата спря да плаче само за миг.

— Няма да е същата, която ми взе Циписек.

Румцайс се замисли и призна, че е права. После шляпна с длани по панталона си:

— Ами ако ти се отплатя с по-хубава роза?

— Просто не знам има ли такава — сви раменца шипковата самовила.

— Има, в градината на княза — каза Румцайс. — Ще ти донеса от розите, които само ичинската княгиня и князът могат да помирисват.

Самовилата остана да чака в храста, а Румцайс забърза към Ичин. По пътя се отби до пещерата и каза:

— Радвай се на розичката, Манке. А ти, Циписек, ела да ми помогнеш.

В туй време ичинската княгиня накара двете камериерки да отворят прозореца на стаята. После нареди да поставят до него две златни столчета и рече на княза:

— Ще седнем и ще вдишваме уханията на моята най-драгоценна роза.

Князът седна и въздъхна на френски:

— Силвупле.

Розовият храст растеше на зелената морава под прозореца. Цъфтеше от всички страни и беше чак от Испания.

— Чак от Испания е — рече княгинята и така пое от уханието, че нослето ѝ подсвирна като свирчица.

— Чак от Испания — рече князът и така пое, че носът му изфуча.

Тъй двамата седяха до прозореца и се наслаждаваха на уханието на розите.

Румцайс и Циписек стигнаха до оградата на княжеската градина. Румцайс изкърти от нея няколко камъка, претичаха през моравата и се скриха зад розовия храст. Розите ухаеха омайно. Румцайс откъсна едно цвете и го скри в пазвата на ризата си.

В същия миг княгинята до прозореца блъсна с лакът княза:

— Мон шер, тази роза изведнъж започна да мирише по-слабо!

Князът погледна през лорнета си.

— Как няма да мирише по-слабо — рече той, — като там е оня Румцайс.

Румцайс видя, че князът го е забелязал през стъкълцето. Хвана за ръка Циписек и се нареди да хукне с него към дупката в стената. Но при рязкото обръщане кордовското му елече се закачи за тръните. Като се дръпна, тръните го заловиха още по-здраво.

Горе при прозореца се вдигна врява. Княгинята викаше:

— Мон шер, стреляйте по този разбойник!

Князът се втурна да вземе пистолета си от стаята.

Румцайс стоеше в тръните, обърнат с гръб към прозореца, и не можеше да помръдне.

— Кажу ми поне какво става там горе — каза той на Циписек.

— Какво става ли? — рече Циписек и сърчицето му за миг спря да бие. — Князът зарежда пистолета си с железен куршум.

— Тогава да заредя и аз — каза Румцайс. Дори не помръдна с лакът, а само пипнешком зареди пистолета си със зелен жълд.

— Сега князът гледа през мушката насам — рече Циписек. — Прицелва се в теб, Румцайс!

Румцайс побледня дори под брадата си.

— А на мен тръните ми пречат.

— Щом кажа на френски „три“, нека князът стреля по този разбойник! — кресна княгинята. Само че от яд бе забравила за миг как е на френски „три“.

Това беше достатъчно за Румцайс.

— Като не мога да се прицеля право в княза — каза той, — покажи ми поне накъде е ичинската порта, Циписек.

— Точно пред тебе — рече Циписек.

И Румцайс стреля в портата със зелен жълд.

Жълдът дрънна в портата и отскочи точно в прозореца на замъка.

— Удари ме директно в окото, с което се прицелвах в Румцайс — рече князът и подгони всички да му търсят морски лук за компрес.

— Троя! — спомни си княгинята, но беше вече късно.

Румцайс се измъкна от тръните, с едната ръка метна Циписек на рамото си, а с другата придържаше розата в пазвата си. И я отнесоха на самовилата, която чакаше в шипковия храст, за да ѝ се отплатят.

КАК РУМЦАЙС СТРЕЛЯ В ЛЕДЕНАТА ПТИЦА

Веднъж Румцайс понечи да зареди пищова си и видя, че в рога му е останал съвсем малко барут. Той зареди с последната щипка и заръча на Циписек:

— Иди при оръжейника Халер за барут. Да ти даде от три пъти пресявания, той е най-добър.

Манка му даде едно кожено чувалче и Циписек се отправи към Ичин. По пътя напълни шапката си с ягоди. В дюкянчето оръжейникът насипа в чувалчето му барут. Циписек изсипа ягодите в една чиния, която му даде оръжейничката, и така се разплати.

Циписек забърза към къщи, защото Манка вареше за обяд разбойническа чорба, а той много я обичаше. Изведнъж обаче видя невиджана птица. Сякаш беше цялата от лед.

Циписек извика на птицата:

— Що за птица си ти?

Птицата литна, като кацаше от дърво на дърво. Поведе Циписек към Праховските скали. Циписек дори не забеляза, че ставаше все по-студено, така бе увлечен да гони птицата.

Изведнъж пред него застана чудна жена. Нито млада, нито стара, на главата ѝ — ледена забрадка, облечена беше с дебела рокля. Тя хвана птицата и изфуча със зловещ глас:

— Аз съм Мелузина^[1], а това е моята ледена птица. Тя ми показва накъде да духам. Сега вече знаеш кои сме.

— Откъде се взехте тук? — запита Циписек.

— Къде живея, няма да ти кажа — засвистя Мелузина. — Но ще те отведе там.

— Няма да дойда — рече Циписек и завъртя над главата си чувалчето с барут.

Мелузина духна, сякаш силна ръка заблъска Циписек в гърба. Тласкаше го към скалите, където дори следа от крак не остава. Циписек се мъчеше да се залови за клоните, ала Мелузина ги чупеше.

Опитваше се поне пътя да запомни, ала Мелузина накара очите му да се насълзят. Викаше за помощ, но Мелузина зафуча още по-силно и заглуши виковете му. Най-сетне Циписек рече:

— Ще дойда, където пожелаеш.

Мелузина прибра птицата в големия си джоб и тръгна пред Циписек. Тогава той незабелязано разпра чувалчето. От него се посипа барутна пътечка. Когато се беше изсипало и последното зрънце барут, Мелузина каза:

— Ще седнеш в пещерата ми, а аз ще те пазя.

Циписек влезе в пещерата, постла си празното чувалче и седна. Мелузина се отпусна навън, тя сякаш седеше на столче от вятър. Ледената птица Мелузина постави на дланта си, за да ѝ известява кога трябва да духа срещу Циписек.

А у дома чакаха Циписек с готовата разбойническа чорба. По едно време Манка каза:

— Не току-така Циписек се забави толкова.

— Ще ида да го потърся — рече Румцайс и провери добре ли е зареден пищовът му с твърд жълъд.

Той обходи всички ржахолецки пътеки, огледа и пътя за Ичин. Никъде нищо. И изведнъж нещо изхрущя под обувката му. Румцайс погледна и видя нещо посипано. Помириса го и каза:

— Ами че това е три пъти пресяван барут от Халер!

Цъкна с нокти, изскочи искра и барутната пътечка пламна. Огънят се втурна по пътя, после навлезе между боровете. Румцайс го последва.

Така огнената пътечка го доведе чак до скалите, където в пещерата върху празното кожено чувалче седеше Циписек. Пред пещерата се беше разположила Мелузина.

— Лошо правиш — каза Румцайс.

— Щом не ти харесва, ще направя по-хубаво — рече зловеццо Мелузина и бавно се надигна. После лекичко духна под крилете на ледената птица.

Птицата закръжи над скалите и очите на Румцайс сами се впиха в нея. Не можеше да гледа друго освен ледената птица, която се мяркаше от сянка в сянка.

Тогава Циписек извика:

— Румцайс, Мелузина се готви да те нападне!

А Мелузина вече размахваше ледената забрадка. Румцайс усети леден повей. Той нахлупи боровата си шапка и каза:

— Извикай на птицата си да се върне, иначе ще я гръмна!

— Няма да гръмнеш — изфуча Мелузина и развя полите на роклята си.

През брадата на Румцайс сякаш премина остър гребен. Той се опита да се прицели в ледената птица, но вятърът отклони пищова му.

— А сега ще стане още по-хубаво! — фучеше Мелузина.

Ледената птица ѝ показваше, а тя духаше срещу Румцайс ту така, ту иначе. Румцайс замръзна до кости. Ръцете му станаха безчувствени и пищова му увисна на палеца.

— А сега ще стане най-хубаво! — фучеше ли, фучеше Мелузина.

Тя грабна Циписек, вдигна го във въздуха и го понесе нанякъде. Ледената птица ѝ сочеше пътя.

— По дяволите! — изруга Румцайс, за да се погрее.

Ледената птица бе отвела Мелузина и Циписек високо под небето.

Тогава дотича Манка с гърненце разбойническа чорба. Подаде го на Румцайс и каза:

— Знаех си аз, че ще стане нужда!

Румцайс изпи глътка седем пъти кипната чорба и тя прогони студа от него. После насочи пищова, по скалите премина тътен, а Румцайс простреля с твърдия жълъд въздуха под ледената птица.

Птицата се превъртя, обърка Мелузина и тя се свлече върху скалите.

А Циписек, когото Мелузина изтърва от прегръдките си, Манка улови в своята престилка.

Румцайс духна дима от пищова, за да бъде чист, и каза:

— Манке, дай на Циписек да дояде чорбата! Целият се е вкочанил.

[1] Вихрушка. ↑

КАК РУМЦАЙС И ЦИПИСЕК ПРОГОНИХА ОГЪНЯ ОТ ТУХЛАРНАТА НА КМЕТА

Веднъж Румцайс Вървеше по пътя между ливадите след дъжд и срещна ичинския помощник-учител Очичко. Очичко стоеше над една локва, вадеше от джоба си листче след листче и шареше по тях с моливче.

— Какво пишеш? — запита Румцайс.

Очичко си отбеляза нещо.

— Изчислявам дали тази локва ще успее да изсъхне, преди да е валяло отново.

— В тия науки не се бъркам — каза Румцайс. — Какво ново в Ичин?

Очичко каза, че не знае, но после се сети нещо:

— Сред ичинските учени се говори, че кметът Хумпал строи тухларна, но няма с какво да загрява пещта.

— Че защо това е стигнало чак до учените? — поклати глава Румцайс.

Очичко пак бе започнал да прави сметки за локвата.

— Ами как могат да помогнат на кмета с някоя хитрина от физиката.

— Може би кметът иска да накара светкавиците да му загряват пещта — засмя се Румцайс и продължи накъдето беше тръгнал.

Ала когато се прибра в пещерата, той се позамисли над тези думи и каза на Манка:

— Когато Хумпал си научи нещо, то рядко има добър край.

Повика от яза при потока Циписек и го взе със себе си до Ичин, за да узнаят нещо повече.

Като стигнаха там, Румцайс започна да повдига Циписек към различни прозорци на кметството, докато синът му даде знак:

— Този е прозорецът на тайната стаичка!

А в тайната стаичка до масата седяха ичинският кмет Хумпал и някакъв непознат човек с черно палто. Това беше най-тайният

съветник, който се грижеше за отоплението на самия крал във Виена. Той беше също така голям учен и каза на кмета:

— Преди да дам съвет за отоплението на тухларната, трябва да знам голяма ли е учеността в Ичин.

Кметът подръпна с пръст долната си устна.

— Ами има няколко учени. Най-учен е отшелникът от Либосад, който има и някакви книжки.

Най-тайният съветник строго каза:

— Малко е.

— А, и помощник-учителят Очичко — сети се кметът. — Той все прави някакви фокуси в кабинета си и хвърчат искри.

— С искри не можеш да изпечеш тухла — засмя се многозначно най-тайният съветник.

Кметът Хумпал въздъхна като мях.

— Ами с тухларната какво ще стане, вече е почти готова?

Най-тайният съветник излъчи такава ученост, че по тайната стаичка преминаха пламъчета, и каза:

— Няма ли в гората някой файерман?

Кметът уж се замисли, но след миг бе принуден да признае, че не разбира. Погледнаха в една книжка и стана ясно, че файерман е огнен мъж.

— А, има един в Ржахолец! — плесна се по бузата кметът. — Горещ е като разпалена пещ!

Най-тайният съветник каза бавно, като че сечеше дукати:

— Хваща се такъв файерман, затваря се в тухларска пещ и се загражда с непечени тухли. После се вбесява. Файерманът се разпалва и изпича тухлите, та чак звънят.

— Тая няма да стане — каза под прозореца Румцайс. Качи Циписек на рамото си и се отправи към Ржахолец, за да предупреди огнения мъж.

Това беше грешка. По това време огненият мъж беше в трети горски участък. Понеже си беше добряк, помагаше на въглищарите да палят струпаните дърва. Румцайс търсеше огнения мъж из Ржахолец, а кметът Хумпал, който имаше очи и уши навсякъде, вече бе изпратил в третия участък бъчонка с вода и седем пожарникари. Огнът тъкмо духаше пламъчета към купчината дърва за въглища, когато пожарникарите и бъчонката пристигнаха. Тъй като беше наведен, той

не можеше добре да вижда и чува какво става наоколо. Пожарникарите се приближиха с бъчонката чак до него и я изляха върху му. В миг той почерня като въглен и стана не по-горещ от гърне за супа. Пожарникарите го вързаха с мокри въжета. После го поведоха към тухларната на кмета.

Когато Румцайс узна всичко това от пощенската сойка, той се заразхожда из пещерата и започна сам да се ругае:

— Ама че я свърши, Румцайс!

Манка не каза нищо. Само даде на Румцайс три шепи орехови ядки. Той вече дояждаше третата шепка, когато изведнъж му хрумна какво да прави; това беше като неочаквана гръмотевица.

— Циписек — каза Румцайс, — вече знам какво и как да се направи.

И той благодари на Манка за орехите и заедно с Циписек тръгна към тухларната.

Кметът Хумпал вече бе зазидал огнения мъж в пещта.

— По дяволите, какво нещастие! — каза Румцайс и зачака да види какво ще стане по-нататък.

На един голям камък близо до пещта стоеше тайният съветник от Виена, за да дава команди. На по-нисък камък — кметът Хумпал, за да помага. А на голата земя стояха дванайсетте градски съветници, за да вбесяват с лоши думи огнения мъж и той да изпече тухлите. На самия връх на комина седеше общинският слуга Котръч, за да препраща лошите думи на градските съветници долу.

Румцайс огледа пещта с вярното си разбойническо око.

В този миг най-тайният съветник посочи с пръст кмета, кметът посочи градските съветници, а градските съветници започнаха да ругаят според ранга си.

— Огньо прегорял!

— Огньо пощурял!

— Огньо вариклечко!

— Огньо тухлопечко!

Котръч пък спускаше всичко това през комина в пещта.

Не достигаше може би само една думица, за да започне огненият мъж да пече кметските тухли. Тогава обаче Румцайс зърна една малка вратичка, каквато има всяка тухларска пещ, за да може да диша.

— Влизай през тази вратичка! — пошепна той на Циписек. — И хубавичко успокой огньото!

Циписек се вмъкна в пещта и се настани до огнения мъж. И щом градските съветници кажеха лоша дума, той веднага казваше нещо обратно.

— Няма да ме разпалите — мърмореше огньото и седеше кротко.

Най-сетне тайният съветник започна да се чуди, че пещта остава хладна като риба.

— Отворете — каза той. — Ще хвърля вътре учен поглед.

Откъртиха с мотика малко от зидарията и най-тайният съветник пъкна глава в дупката. В същия миг огньото го зърна. Разпали се в такива пламъци, че те подгониха най-тайния съветник по главния път право към Виена. Пламъкът изплющя пред самия нос на кмета Хумпал и подпали пешовете на градските съветници. От страх те изскочиха от обувките си и побягнаха. А обувките останаха пред тухларната за смях на цял Ичин.

КАК РУМЦАЙС И ЦИПИСЕК ПОБЕДИХА ЗМЕЯ

Веднъж Румцайс вървеше из Ржахолецката гора и ненадейно чу как някой се спъна в корен. Беше ичинският помощник-учител Очичко.

— Да те пита някой къде си тръгнал с тия два леви крака из гората? — каза му Румцайс.

Помощник-учителят Очичко си отупа коленете от мъха.

— Всичко, Румцайс, е написано в старинната книга, която излетя от ръцете ми и сега лежи някъде наблизо.

Румцайс намери книгата и я върна на Очичко. Помощник-учителят седна на един пън, положи книгата на скута си и стоя така известно време. Накрая рече:

— Дано си спомня страницата.

Премести няколко страници и подхвана с учен глас като в училище:

— В сравнение с тази книга и най-старият ржахолецки дъб е зелен младок. И в нея е написано чудно нещо.

— Какво е то? — измърмори Румцайс.

Очичко зачете латинските думи, като си помагаше с пръст:

— Тук пише, че някога, много отдавна, през Ржахолец минавал седмоглав змей. Закачил му се нокътят за дърветата и той изтървал едно яйце. Яйцето се търкулнало някъде и никой повече не го е виждал.

— Притрябвало ни е — тръсна глава Румцайс.

Помощник-учителят вдигна пръст.

— Само че от всяко яйце на змей след деветстотин години се излюпва нов змей. Този срок тъкмо изтича.

— Втасахме я — каза Румцайс.

Очичко избърса пръста си в жилетката и обърна листа.

— А най-накрая пише, че змеят от това яйце ще причини големи злини на град Ичин.

— Достатъчно — каза Румцайс. — Само ядове ни чакат.

Очичко затвори книгата, несръчният му учителски крак се спъна в корен и той си отиде в Ичин.

Румцайс се върна в пещерата. Беше увесил нос и Манка веднага извика Циписек.

— Правете каквото ще правите, но яйцето трябва да се намери.

Търсиха змейското яйце из цялата Ржахолецка гора. Където трябваше да се повдигне голям камък, пипаше Румцайсовата ръка. А където той не можеше да мине, промъкваше се Циписек. Поръчаха и на птиците да гледат отвисоко. И на гущерчетата, и на змийчетата да огледат под земята. Ала яйцето лежеше на толкова тайно място, че никой не можеше да го докосне с ръка или да го мерне с око.

Едва на седмия ден, когато обикаляха горния край на гората, чуха удари на брадва. Не се чуваше рязко и тежко, по-скоро като че някой вършеше нещо нередно в гората.

— Кой си позволява да сече гората с брадва? — кресна Румцайс и се втурна нататък.

На сечището едва не събори дядо Холишек. Дядото стоеше над брадвата си, забита в един пън, и брадичката му се тресеше от страх.

— Уф, Румцайс, ама че ме изплаши!

Румцайс се засрами, че така бе изплашил стареца. Извади брадвата от пъна, подаде я на Холишек и каза:

— За живо дърво нямаше да ти простя, но за пънчето нямам нищо против.

И за да се извини на дядото, задето го уплаши, предложи да му помогне с пъна. Сграбчи го с голяма сила и го разклати така, че се чуваше как се изтръгват корените му. После се опита да го повдигне, но успя само малко да го поизмъкне.

Румцайс си пое дъх и се напъна втори път. И пак същото — пънят поддаде донякъде, но после отново се върна на мястото си.

— Дявол да го вземе — каза Румцайс на Циписек, — сякаш някой го държи отдолу.

Циписек му подпря петата с камък, Румцайс погледна към небето и задърпа за трети път. Пънят рухна. Под него сред счупени черупки лежеше млад змей. Той си духаше на ноктите, които го бяха заболели от силното дърпане на Румцайс.

— Дошли сме в последната секунда — каза Румцайс.

Дядо Холишек не беше способен на нищо друго, освен да повтаря „Олеле, боже“, затова Румцайс викна на Циписек да му подаде ликото, за да върже змейчето.

Само че змеят растеше по-бързо от комар. Разпери ципестите си криле и полетя над гората. Разнесе се тътен.

— Дявол да го вземе — каза Румцайс. — Стана тя, каквато стана.

Змеят продължи да расте и във въздуха, а след малко полетя стремително към град Ичин.

По това време помощник-учителят Очичко учеше учениците как от дървени клечици и хартия да направят змей. И взе, че му хрумна да погледне към небето. Точно над пазара във въздуха висеше огромен змей.

Помощник-учителят Очичко веднага обясни на учениците, че змейското яйце е навършило деветстотин години и това е причината за всичко. Като изпрати учениците да се промъкнат до домовете си, той донесе далекогледната тръба и разни мерилки, заразглежда змея, мереше го и си записваше на латински:

— Има нещо странно в този змей.

Мисли, мисли, ала нищо не измисли. Продължи да наблюдава и да мери...

А хората вече се събираха на пазара. Кметът Хумпал излезе на балкона на кметството и обяви със служебен глас:

— Над града Ичин се появи змей.

А хората от площада викаха:

— Ами сега?

Градските съветници се съветваха в кметството, а змеят висеше над града. Той растеше непрекъснато, както расте облак. По едно време сянката му падна над чешмата.

Кметът Хумпал пак излезе на балкона и обяви:

— Никой да не пие вода от тази чешма.

После се върна при градските съветници и окончателно затвори вратата.

Хората на площада викаха:

— Ами сега?

По липовата алея, която водеше до казармата, засвири тръба. Показа се войска начело с генерала.

През портата с кула тя се изсипа на площада. Генералът нищо не запита, а веднага нареди да поставят оръдието.

Змеят стана още по-голям, сянката му закри половината площад.

Артилеристите се прицелиха, генералът си запусти едното ухо с кутрето и извика високо командата:

— Ан файер по змея!

Гюллето излетя като бясно от дулото. Само че змеят само поизвъртя надолу четиринайсетте си очи, помръдна с криле и излетя по-високо. Гюллето падна обратно на площада.

Генералът видя това и викна:

— Всички цюрик!

И върна войската обратно в казармата. Повече не се показаха.

Змеят продължаваше да расте. Сянката му закри целия площад. Когато долу не остана светло местенце, змеят проговори и гласът му приличаше на стар орган, който свири наопаки. Той каза:

— Когато часовникът на кулата удари седем, ще избълвам пламъци от седемте си усти и ще подпаля град Ичин от край до край.

В Ичин се възцари пълна тишина и всички впериха очи в часовника.

През цялото това време помощник-учителят Очичко стоеше до прозореца, оглеждаше змея през далекогледната тръба и го мереше с мерилките си, после пишеше в тефтера.

Под прозореца някой викна:

— Какво става със змея?

Очичко се откъсна от далекогледната тръба и извика към улицата:
— Замалко да объркам сметките, Румцайс. Качи се горе да сметна всичко отначало.

Румцайс изтича по стълбите. Беше дошъл сам, без Циписек, защото Манка каза:

— Със змейчето Циписек можеше да се мери. Ала змей-гигант, това и за теб е много, Румцайс.

Помощник-учителят Очичко мереше и пресмяташе в тефтера си. Румцайс гледаше змея над града и повтаряше:

— Ако можех да го стигна, щях да си премеря силите с него, ако и да би ми струвало живота.

Очичко сгъна далекогледната тръба, прибра мерките и каза:

— Защо да ти струва живота, Румцайс? Аз вече изчислих всичко. Това змейско яйце е лежало на влажно под пъна. И в змея не се е разгорял хубав огън. Ако някой духне достатъчно силно срещу змея, огненото вещество в него ще изгори и след това той няма да може да подпали дори сламка.

Часовникът на кулата показваше седем без петнайсет, когато Румцайс започна да си поема дъх.

Удари седем, змеят раззина седемте си усти и се приготви да избълва огън върху града.

Тогава Румцайс духна срещу него най-силния румцайски дъх. В змея се запали всичкото огнено вещество и от това той прегоря. Почерня и отлетя и оттогава никой не го е чул, нито го е видял.

КАК ЦИПИСЕК И ВОЛШОВЕЧЕК НАКАЗАХА АПТЕКАРЯ

Веднъж Водният дух Волшовечек седеше в плитчината и пасеше стадо шарани. Какви ти шарани, по-скоро шаранчета, недорасли дребосьци. Те плуваха напред-назад и зобаха водорасли.

Изведнъж водата се развълнува. Когато се успокои, Волшовечек преброи шаранчетата. Бяха с шест по-малко.

„Не беше видра, видрата не лови риба така“ — каза си Волшовечек и излезе на повърхността във вид на риба. И що да види.

В тръстиките се криеше ичинският аптекар Пулвер^[1], вадеше от рибарска мрежа шаранчета и ги пъхаше в едно чувалче.

— Остави ги! — изкрещя Волшовечек.

— Защо да ги оставя? — каза Пулвер и устата му се напълни със слюнка при мисълта, че ще си похапне шаранчета.

— Ще ти дам вместо тях едра риба — каза кротко Волшовечек. — Ще ти дам дори две, ако върнеш на водата тези дребосьци.

— Запази си рибите — рече Пулвер и завърза чувалчето. — Аз обичам точно такива! — И така се втурна към брега, че влажната почва под краката му примляскваше.

Само че Волшовечек се промъкна между петите на Пулвер и застана очи в очи срещу него, като го отдели от брега.

— Като не искаш с добро, ще трябва със зло!

И Волшовечек хвана Пулвер за пешовете на многоученото му черно палто и го помъкна към дълбокото.

Аптекарят Пулвер не беше никак едър, по-скоро беше дребен като шушулка, но не помръдваше, сякаш беше от камък. Чувалчето с шаранчетата пък държеше над главата си, за да не го стигне Волшовечек. Водният дух го нападаше от всички страни, подсили се със седем глътки вода, но не можеше и не можеше да помръдне аптекаря.

— Ти имаш нещо у себе си — каза той накрая.

— Имам, — засмя се аптекарят, сякаш таблетки се търкаляха в чекмедже. — И то е против водни духове. — Той се тупна по джоба. — Тук имам билка неудавниче. — Тупна се по другия джоб. — А тука: пьдикамъче, което отблъсква водата. Имам си по нещо във всеки джоб, за да нямат водните духове власт над мен. Аптекаството е голяма наука.

Като каза това, Пулвер цапна Волшовечек по лапичката, взе чувалчето с шаранчетата и си тръгна.

И така беше почти всеки ден. Пулвер разваляше пашата на шаранчетата и отнасяше по половин дузина. Волшовечек вече не се опитваше да направи нещо срещу билката неудавниче и срещу пьдикамъчето. Седеше кротичко на една клонеста върба и страдаше.

Един ден от там мина Циписек. Румцайс го изпрати, защото му се стори, че откъм езерото идва тъжна вода. Това е вода, на която не ѝ се правят вълнички.

— Идвам да те питам какво е станало — каза Циписек на Волшовечек.

И Волшовечек му разказа всичко за аптекаря Пулвер.

По това време Циписек вече притежаваше бърз разбойнически ум. Той се замисли, прехвърли от ръка на ръка едно обло камъче и каза:

— Чакай ме довечера.

Същата вечер Волшовечек хубавичко си накваси пешовете, за да издържат на дълъг път, и двамата тръгнаха към Ичин. Когато стигнаха на площада, вече беше нощ, а нощта беше безлунна. Волшовечек каза:

— А сега?

— Ще видиш — отвърна Циписек. Издуха влагата от лапичките на Волшовечек, за да не шляпат, и го поведе към задния вход на аптеката.

Там имаше отворен прозорец и до него спеше аптекарят Пулвер. Нощницата му за по-голяма важност стигаше до под петите, а на главата си беше сложил шапчица, за да не му изветрее аптекарската ученост. Той спеше на запален светилник, в случай че някой нуждаец се похлопа на вратата.

Циписек и Волшовечек се промъкнаха през прозореца в стаята. И покрай леглото на Пулвер се вмъкнаха в самата аптека. Там цареше мрак, но на места слабо светеше фосфорът в бурканите.

— А сега? — запита боязливо Волшовечек.

— Влез в това каче!

В ъгъла наистина имаше каче, до половината пълно с вода, а вътре се виеха пиявици, които фелдшерът предписваше на ичинските благородници против лоша кръв. Волшовечек обиколи качето, ала никак не му се влизаше вътре. Накрая въздъхна:

— Е, ще издържа известно време.

После влезе в качето и се сви на дъното.

Циписек отново се промъкна покрай леглото на Пулвер и изскочи през прозореца навън. После захлопа по вратата на аптеката и завика:

— Дявол да го вземе, колко време ще чакам! На ичинския кмет му се е отровила кръвта!

— Необходими са най-малко септем хирудинес! — пробуди се на латински аптекарят Пулвер и се завтече към аптеката за седем пиявици. Така се завтече, че пламъкът на светилника му изостана.

Но щом посегна в качето за пиявиците, някой от дъното каза:

— Шарани ти се ядат, а?

И нещо стисна Пулвер за ръката така, че той се сети на латински за всички костици по нея.

— Кой си ти? — запищя той и се задърпа назад, но се спъна в нощницата си.

— Аз! — каза Волшовечек и дръпна Пулвер с такава сила, че аптекарят се сети на гръцки за всички кости на тялото.

После Волшовечек надникна от качето, пусна аптекаря и каза вече беззлобно:

— Видя ли, по нощница забрави всичките си аптекарски учености. По нея няма джобове нито за неудавниче, нито за пъдикамъче.

И Волшовечек пръсна вода в очите на Пулвер. Когато аптекарят успя да ги изтрие, Циписек и Волшовечек вече бяха далече.

За аптекаря Пулвер в Ичин говорят, че до края на живота си, щом зърнел рибена люспа, веднага трябвало да вземе прахчета.

[1] Прах. ↑

КАК ЦИПИСЕК И ВОЛШОВЕЧЕК ПОДАРИХА РАКОВИНА

Веднъж лакеят Фрицек наблюдаваше от кулата на замъка главния път и доложи на своите господари:

— Откъм Сobotка пристига барон Холодарек^[1] с баронесата си.

— Жалко за червения килим, ако го постелем — каза князът. — Затова постелете пътя от портата с кула до замъка с житна слама.

Княгинята също каза, че тези почести са напълно достатъчни за Холодаркови.

Когато влязоха на площада, Холодарката подаде глава от каляската, за да види с какво са ги почели. И с глас, сякаш стиснат от щипка, каза на своя барон:

— Постлали са ни слама като в обор.

Холодарката си каза още, че на ичинските господари солено ще им излязат тези почести. И понеже баронеса Холодаркова беше много нетърпелива жена, едва дочака господарите на Ичин да ги отведат от каляската в замъка и започна да си връща. Тя седна на крайчеца на един диван, бръкна в чантичката си за своята изящна кърпичка и я размаха наляво и надясно.

— Тутаншанте! — въздъхна ичинската княгиня. Защото кърпичката беше невиджано изящна. Когато Холодарката я пуснеше, кърпичката литваше из стаята като понесена от ветрец.

Ичинската княгиня така горещо завидя на баронесата за нейната кърпичка, че замалко да ѝ се подпалят къдриците на перуката.

А Холодарката улови кърпичката и каза:

— Да, не е от житна слама, а от съвсем различен материал.

Каза и изплези крайчеца на езика си. Това беше знак за Холодарек също да натрие носа на ичинските владетели. Той бръкна с ръка в джоба на панталоните си и в дланта му се озова някаква кутийка. Като почука по нея, капачето ѝ се отвори, а вътре имаше приготвена доза енфие. Кутийката можеше да приготвя дозата енфие според това кой колко желае.

— Двойна доза — поръча Холодарек и кутийката му отмери точно колкото за две кихания. Холодарек хлопна капачето под носа на княза, прибра кутийката обратно в джоба си и каза:

— Енфието от тази табакера е много по-ценна подправка от житната слама.

После Холодарек погледна баронесата си, а тя погледна него: двамата бяха доволни, че така хубаво го върнаха на ичинските господари за сламения килим. Направиха поклон и се оттеглиха в стаите за гости на горния етаж.

Едва излязоха, княгинята тропна със златно токче и кресна, че тая работа така няма да я остави. Князът поклати глава:

— Да, но как да им го върнем?

— Ей тъй — рече княгинята. Накара да повикат седемте вещици, които живееха под хълма Зебин, и им нареди:

— Съберете хиляда лакти паешки нишки и ми изтъчете от тях кърпичка толкова делисийе, че Холодарката да повехне от завист.

Князът също се сети нещо. Повика трима бижутери от Храде и им нареди:

— Ще извадите от езерото раковина. Ще ми направите от нея табакера, в която винаги да има енфие и с всяка доза да изскача и по един бисер.

И седемте вещици, и тримата бижутери полетяха да изпълнят поръчаното. Втурнаха се право към езерото на Волшовечек в Ржахолецката гора. В сенките край него паешките нишки са най-нежни, а раковините крият по един бисер.

Когато те стигнаха там, Циписек тъкмо цъкаше искри от речни камъчета, а Волшовечек го гледаше. Вещиците направо започнаха да събират в мрежи паешки нишки, а бижутерите да обръщат с лопата дъното, за да извадят раковини и да насъберат бисери. Като видя тоя господарлък, Волшовечек изсъхна от гняв.

— Да не сте полудели? — кресна той. — Разваляте ми езерото!

— Князът нареди — рекоха бижутерите и вещиците.

— А самовилите откъде ще вземат нишки за воали? А откъде ще вземат бисери, за да си украсят челата? Ще направя наводнение! — извика отчаяно Волшовечек.

Циписек обаче бе успял да прерови хитрините. Той пошепна на ухото на Волшовечек:

— Най-добре ще е да направиш тъй и тъй. И еднакво си и едн-какво си.

Гневът на Волшовечек падна като люспа. Той направи знак на Циписек, и каза на вещиците и бижутерите:

— Защо пък да ви давя? Щом князът и княгинята искат тези неща, ще им ги дам. — И сам насочи мрежичките на вещиците накъдето трябваше; после бръкна на дъното за раковина и я подаде на бижутерите.

На другия ден ичинската княгиня покани барон Холодарек и баронеса Холодаркова в златната стая. Там тя им каза с меден глас:

— Ще ви покажа една кърпичка, още по-изящна от кърпичката на баронесата.

— И табакера с енфие, още по-хубава от табакерата на барона — намеси се и князът.

Холодаркови не повярваха. Казаха, че по-скоро биха си тръгнали по сламения килим, отколкото да слушат подобни приказки.

Тогава ичинската княгиня посегна и извади кърпичка. И тази кърпичка бе изтъкана толкова изящно, че ту се виждаше, ту изчезваше. Тъкмо си помислиш, че си я видял, и тя веднага се скрие.

— Това е малко по-различно от вашето парцалче — каза княгинята на баронесата, а Холодарката от злоба и завист се вкопчи в перуката ѝ. И те хубавичко си разресаха къдриците.

Князът пък се обърна към барона и пъхна под носа на Холодарек табакерата от раковина.

— Желаете ли?

Табакерата се отвори и енфието само̀ се поднесе до носа на барона, а в дланта му капна бисер.

— Малко по-различна е от вашата тенекиена кутийка, нали? — запита високомерно князът и също се обслужи с енфие и бисер.

Но в същия миг барон Холодарек се задави с енфието от завист, а князът се задави от надменна радост. И двамата ги пипна такава кихавица, че главите им се заблъскаха една в друга.

За буйното разчесване на къдрици и блъскането на кратуни от замъка не излезе нито думица. Ала на другия ден при горското езеро пристигна каляска, прозорчето ѝ се отвори и някой хвърли във водата табакера от раковина и изящна кърпичка.

— Кой е в тази каляска? — извика Циписек.

— Кой е в тази каляска? — извика Волшовечек.
Нищо. Само прозорчето се захлопна.

[1] Много голям глупак. ↑

КАК ЦИПИСЕК СТРЕЛЯ ЗАРАДИ СЛЪНЧЕВОТО ПРЪСТЕНЧЕ

Както знаем, Манка имаше пръстенче, което с изгрева на слънцето започваше да блести. Когато слънцето залязваше, то угасваше и ставаше съвсем обикновено.

— Манке, докато носиш това пръстенче, ще знам, че ме обичаш — казваше Румцайс. — Ала ако някога те срещна без него, ще се махна и ще тръгна по света.

За слънчевото пръстенче бяха чули и князът, и княгинята. Княгинята седна на златно столче и запрехвърля из главата си черни мисли. После каза на своя княз:

— Мон шер, знам как да се отървем от Румцайс. Ще ида в Ржахолецката гора и ще взема пръстенчето на Манка.

Тя веднага повика камериерката си, за да ѝ върже престилка върху княжеските дрехи. А преди да тръгне, поръча на княза:

— Като махна с крайчеца на престилката си, веднага изпратете каляската при Ржахолец.

Князът постави лакея Фрицек да наблюдава гората, а княгинята тръгна.

Същия този ден Румцайс повика Циписек и му каза:

— Циписек, вече имаш толкова разбойнически умения, че ще ти дам пищова си. Но добре да се прицелваш и справедливо да стреляш!

Циписек провери дали пищовът е зареден с твърд жълъд и го пъкна в колана си. После тръгна да кръстосва Ржахолец, за да види не се ли върши някъде нещо несправедливо.

— Не знаеш ли кое е ляво и кое дясно?

Гласецът идеше от гъстата гора. Циписек протегна внимателно ръка. Беше една пеперуда пауново око. Тя се луташе между стеблата и не знаеше накъде да лети.

— Какво ти се е случило? — каза Циписек.

— Ами тук по пътеката мина някаква жена — рече пеперудата. — Опита се да ме удари с престилката си и ми се объркаха пипалцата. Сега не знам кое е ляво, кое е дясно.

Циписек оправи пипалцата, за да застанат по местата си, а пеперудата пауново око каза:

— Ако ти потрябвам, ще ти помогна с каквото мога.

После отлетя някъде към лопена.

През това време княгинята обикаляше около пещерата и се чудеше как да вземе слънчевото пръстенче на Манка.

Манка я зърна, но си помисли, че минава някоя колибарка, и продължи да меси тесто за разбойнически питки. Тестото беше лепкаво и част от него остана по нежните брънки на пръстенчето, плетено от слънчеви лъчи. Манка изми пръстенчето в извора и го остави на един камък, за да го изсуши вятърът. Самата тя отиде в пещерата да сложи питките в горещата пепел.

Княгинята само това чакаше. Тя направи крачка от гъсталака, грабна пръстенчето и го пусна в джоба на своята престилка. После затича към края на гората.

Там я видя Циписек. Погледна я и си помисли: „Престилката ѝ е като на колибарка, но обувките ѝ май имат златни токчета.“

Преди Циписек да успее да я огледа добре, жената замаха с крайчеца на престилката си. След миг пристигна каляска, жената скочи в нея и каляската запраши към Ичин.

— Дали не беше същата жена, която е объркала пипалата на пауновото око? — каза си Циписек. Вдигна пищова, за да стреля след каляската, но размисли и го пхна на мястото му. Реши да провери какво става въкъщи, в пещерата.

Отдалече чу Манка да моли всички да ѝ помогнат да намери пръстенчето. И почти ридаеше:

— Тая с престилката го е взела!

На Циписек не му трябваше повече. Освободи спусъка на пищова и затича към Ичин по пътя, по който бе заминала каляската. Той ясно виждаше къде колата бе стъпкала буците по дълбокия горски път и как след това бе оставила желязна диря по главния път.

В ичинския замък князът и княгинята вече се радваха на слънчевото пръстенче. Князът подхвърли върху дланта си пръстенчето и каза:

— Най-сетне ще се отървем от Румцайс. Гнусният разбойник ще напусне Манка и ще се изгуби по света, както камък се загубва в камънак.

После князът се загледа през прозореца къде да постави слънчевото пръстенче така, че то никога повече да не се намери. Той направи към площада знак с пръста си. Дотича общинският Фищула и князът му пошепна на ухото:

— Това пръстенче ще го изнесеш на самия връх на градската кула. Никой никога повече няма да може да го стигне.

Общинският кимна, че е разбрал. После, без някой да разбере, нахлузи пръстенчето на върха на кулата. Долу пред вратата постави стража.

Циписек стигна до Ичин и спря. Желязната следа от колата стигаше дотук. Княгинята предвидливо бе наредила да спрат и да продължат пеша. Циписек затвори очи, за да обмисли добре всичко.

В този миг слънчицето му каза отгоре:

— Аз съм. Каквото съм дал веднъж, винаги се грижа за него. Ще ти покажа това, което искаш да видиш.

Циписек видя кулата и на самия ѝ връх съзря да блести пръстенчето, огряно от слънцето.

— Вече знам какво да направя — каза Циписек и насочи пищова към пръстенчето.

От прозореца на замъка князът и княгинята видяха това.

— Мон шер, веднага дайте шуз по Циписек, който стои ей там и се прицелва в пръстенчето — рече княгинята.

Князът викна да му дадат пушката и стреля. Куршумът отнесе мушката на пищова.

— Без мушка няма да улучи даже кулата — засмя се носово, на френски, княгинята.

Циписек стоеше безпомощно. Тъкмо когато се бе отчаял, някой нежно го погали по челото с крилце. Беше пеперудата пауново око. Тя направи кръг във въздуха и кацна на мястото на мушката.

— Защо пък пеперудата да не може да замени мушката? — каза тя. — Прицели се между пипалцата ми право в пръстенчето.

Циписек се прицели, гръмна, от пищова изскочи твърдият жълъд и свали пръстенчето от кулата.

То падна върху плочите на площада и звънна, след това отскочи и тупна точно в ръката на Циписек.

Князът и княгинята гръшнаха прозореца.

— Ама че трясък — каза Циписек. — Май им се иска да заглушат злобата си.

КАК МАНКА УШИ НОВА РИЗА НА РУМЦАЙС

Веднъж Румцайс си закачи ръкава на един чеп и на ризата му зейна дупка колкото две педи.

— Още малко и тази риза щеше на направи седем години — каза Румцайс и повика Манка да види какво може да се направи.

Манка огледа ризата и каза, че нищо няма да излезе.

— Много е износена, Румцайс, няма да издържи шева.

И тя реши да ушие нова риза.

Разбойническата риза не е какво да е. Тя трябва да бъде здрава, да не се къса лесно и да издържа на тръни, когато разбойникът бяга през храсталака; през лятото трябва да държи хладно, а през зимата — топло; трябва да бъде достатъчно голяма, за да може разбойникът да си откъсне от нея плат, ако го ранят; освен това тя трябва да е шита с любов.

За ризата Манка отрязва от ленено платно, избелвано на месечина. Като остана едно парченце, реши да ушие ризка и на Циписек.

Когато тя уши ризите и двамата ги облякоха, Румцайс каза:

— В нея се чувствам като в пух. Само едно не ми харесва — много е бяла, може да ни докара някоя беля.

Още на следващия ден при пещерата дотича запъхтян старият Босак от Ичин и завика:

— Румцайс, върши се несправедливост!

Румцайс излезе пред пещерата.

— Каква несправедливост?

— На хълмчето Шибеняк имам няколко дръвчета, вишните по тях тъкмо узряха.

— Ами обери ги — каза Румцайс.

Босак тупна силно с каскет по коляното си, от гъсталака изхвъркна подплашена сойка.

— С удоволствие! Само че вишните ми са лъскави като стъклени топченца и кметицата им е хвърлила око. Ето виж.

Той подаде на Румцайс лист хартия, привързан с връвчица, а на нея се люлееше строг печат. На хартията пишеше, че дръвчетата растели на общинска земя.

Затова кметът Хумпал сам щял да ги обере.

— Кога ще иде? — запита Румцайс.

Босак погледна слънцето.

— Кой знае, може вече да са прибрани в мазето му. Когато тръгнах от Ичин, кметът бе подгонил жандарите да търсят стълба.

Румцайс викна на Манка да не го чака за чорбата. Качи Циписек на рамо, Босак тръгна редом с него и всички се отправиха към хълмчето Шибеняк.

Под хълмчето спряха и Румцайс каза:

— Трябва да внимаваме, защото новите ризи могат да ни издадат, както „огледалцето“ под опашката на заека.

Щом каза това, той незабелязано се шмугна зад един голям камък и дръпна Циписек за лакътя. Босак се скри зад друг камък. После надникнаха.

Кметът Хумпал беше в стихията си. Стоеше под едно дърво и крещеше към короната:

— Внимавай как пипаш, да не смачкаш най-зрелите!

Покачен на стълба, един жандар късаше вишни, сякаш свиреше на нещо, и ги хвърляше в кошничка. Когато кошничката се напълнеше, той я спускаше на кмета, който я поставяше настрана.

Румцайс гледа, гледа, пък каза:

— Работата не е много мъчна, Босак. Като оберат всичко ще изскочим, ще грабнем кошничките и ще ги оставим чак в твоя двор.

Но в същия миг забеляза, че почти зад всяко дърво наоколо стои по един жандар и се мъчи да се изтъни, та да не се вижда. Кметът Хумпал се беше подсигурил, за да не му попречи Румцайс.

Румцайс почеса мустаците си, роякът горски пчели зажува. После щракна с пръсти.

— И тъй ще се оправим.

Той остави старият Босак да стои под хълмчето, изпрати Циписек да се промъкне през гъсталака до половината път, а самият той се приближи скришом почти до вишните. Когато кошничката беше

напълнена и кметът я постави настрана, Румцайс посегна от храстите и я взе. После изтича при Циписек, а той — при стария Босак. Босак нареждаше кошничките в една талижка, за да ги откара след това вкъщи.

— Кметът ми бере вишните, значи съм на общински разноски — шегуваше се той.

Ала когато Румцайс протегна ръка за предпоследната кошничка, той размърда малко повече клоните и белият ръкав на новата му риза блесна.

— Някой се крие в гъсталака! — извика кметът Хумпал.

Жандарите изскочиха от скривалищата си и се втурнаха натам.

— Онзи разбойник Румцайс беше! — викаше кметът. — Задигнал ми е вишните.

— Задигнал ти е нещо, което не е твое — успя да каже Румцайс. После жандарите скочиха срещу него. Дванайсет паднаха върху Румцайс, тринаisetият посегна да улови Циписек.

Дванайсет жандари не бяха достатъчни за Румцайс. Старият Босак успя да се запрегне в талижката с вишните и да запраши към Ичин.

Румцайс изчака Босак да се отдалечи, за да бъде поне той в безопасност. После каза на Хумпал:

— С вишните стана, каквото беше право да стане. Сега си ми дай Циписек и да си вървим.

А кметът му каза:

— Оттук ще идете направо в тъмницата.

Като каза това, появиха се още тринаiset жандари, които бяха се скрили зад хълмчето. Но и дваiset и пет жандари не можеха да надвият Румцайс. Той пристъпи, потърси с очи път между тях и каза:

— Все пак ние с Циписек ще си вървим.

Той вече подаваше на Циписек ръка, когато кметът Хумпал направи трети знак. Дотичаха още тринаiset жандари. Сред тях нямаше място крачка да се направи. Те уловиха Циписек, отделиха го от Румцайс и кръстосаха сабите си над главата му.

Румцайс преброи още веднъж жандарите и каза:

— Мога да се справя и с трийсет и девет. Ала Циписек може да пострада. Затова, Хумпале, ще си разчистим сметките другояче.

Той посегна към пищова и изгледа заряда така люто, че барутът се запали. Пищовът гръмна, всички се обърнаха да видят накъде лети жълдът, а през това време Румцайс се шмугна в гъсталака.

— Купи ни за един грош! — разяри се кметът и стана червен като цинобър. Като му премина боята, той махна с ръка: — Нищо, изтървахме разбойника, но хванахме разбойничето!

Нареди да сложат на Циписек тънки белезнички и да го отведат в каменната тъмница под кметството.

Когато Румцайс се върна в пещерата, Манка бъркаше в котлето грахова каша.

— А, идвате ли вече — каза тя. — Три пъти доливам вода на кашата, за да не загори.

— Ех, няма да я опитаме ние тая каша — рече Румцайс, седна на един камък до огнището и си смъкна шапката.

Седеше той и гледаше колко е почерняло дъното на шапката.

Манка изтърва лъжицата.

— Къде остави синчето?

Румцайс ѝ разправи всичко.

— Кметът Хумпал го отведе в белезници. Виновна е новата ми риза.

Манка не проговори нито думица. Румцайс продължи:

— Аз можех да тръгна и да го отърва. Но това щеше да бъде сеч с трийсет и девет жандари. Освен това щяха да повикат ичинския полк. Хората щяха да падат като житни класове.

Румцайс седеше безпомощен. Гневът го подтикваше да измъкне сина си от затвора, добротата пък му забраняваше да причинява зло на града Ичин.

— Трябва да действаш повече с хитрост, Румцайс — каза Манка. — Все ще намериш някоя пътечка, по която да изведеш Циписек незабележим като повей.

Румцайс се размърда върху камъка.

Чуваше се как мустаците му трещят от яд срещу ичинския кмет, сякаш някой блъскаше едно в друго кремъчета.

— С тази риза ли да тръгна тайно? — каза той. — Ще се издам на жандарите преди още да мина през ичинската порта.

— Трябва да отида аз — рече Манка.

И Румцайс се съгласи, че няма друг начин. Но трябваше поне да измисли някоя хитрина. Манка само се позасмя:

— Каквото приляга на брадат и мустакат мъж, не приляга на жена с гладко лице.

Като каза това, тя изплете кошничка от зелена трева и тръгна за Ичин.

А Циписек беше в каменната тъмница. Седеше на каменно столче и душичката му се беше свила колкото едно зрънце. Все поглеждаше към прозорчето горе до тавана — не стои ли отвън Румцайс и не вика ли:

— Циписек, дойдох да те взема.

Всяка минута до прозорчето спираше жандарът, който стоеше на пост. И всеки път:

— Там ли си?

Кметът Хумпал все по-често се явяваше с пазача, за да наднича и той.

С него се беше случило следното. Когато се върна от хълма Шибеняк, кметицата го чакаше едва ли не посред площада.

— Донесе ли?

— Какво да съм донесъл? — сопна се недоволно кметът.

— Ами вишни! — Кметицата не можа да продължи, устата ѝ се напълни със слюнка.

— Остави ме на мира — каза кметът със стържещ глас. Той хукна към къщи, за да го оставят на мира. Кметицата — след него, като се задавяше от лакомишки слюнки.

— Ако не носиш, апетитът ми ще се обърне наопаки. И може да се помина!

Кметът Хумпал се втурна в салона, тръшна се на креслото и си запуши ушите, за да не чува нищо. А го беше страх да разправи на кметицата какво му се случи с Румцайс и стария Босак. Пък тя продължаваше да пици:

— Ако не си хапна вишни... — и наистина пребледня.

Хумпал предпочете да изскача час по час от стаята. Отиваше и надникуваше в затвора. Радваше се поне на това, че бе успял да залови

Циписек.

Когато стигна в Ичин, Манка се отби първо при стария Босак. Той делеше на двора вишните на три купчинки: едната за пазара, втората за силна вишновка, а третата за мармалад.

Манка му подаде зелената кошничка.

— Ще ми сипеш ли?

— От най-хубавите — каза Босак. — Заслужаваш заради помощта на Румцайс.

И напълни кошничката на Манка с вишни. Зад ъгъла Манка избра най-хубавите от едрите. После се озърна къде е къщата на кмета.

Като стигна там, кметът тъкмо беше отишъл да погледне Циписек. Кметицата стоеше сама в салона и се тръшкаше за вишни.

— Поне една вишничка, иначе ще умра!

Манка се доближи до нея. Кметицата дори не я запита коя е. Гледаше само в зелената кошничка. Манка смъкна кърпата, с която я бе покрила, и кметицата се спусна към вишните. Но Манка отстъпи крачка назад.

— Тези вишни не се дават даром.

Кметицата бръкна в джоба под фустата си и по земята се посипаха сребърни парички.

— Тези вишни не се дават и за пари — рече Манка.

Кметицата се втурна към долапа да извади някакви пръстени. Манка отблъсна ръката ѝ.

— Тези вишни ти ще получиш даром, ако кметът пусне нашия Циписек от затвора.

Кметицата понечи да ѝ кресне надменно. Ала Манка тръсна вишните в кошницата и се разнесе сладостно благоухание. Кметицата грабна Манка за ръка и я помъкна към затвора.

А пред прозорчето на затвора стоеше кметът Хумпал. И викна на кметицата:

— Стоп! Кого водиш?

Кметицата най-напред не можа да отговори, така я мъчеше лакомията за вишни. След туй кресна:

— Дай ми ключа!

Кметът се облегна на зида на своето учреждение и запита грубо:

— Що ти е тоя ключ?

— Ще видиш — рече кметицата.

Хумпал се уплаши да не би кавгата им да издаде, че у тях се слуша думата на кметицата. Подаде ѝ скришом кметския ключ, който отключваше всички ключалки в града.

Кметицата го сграбчи и побърза да отвори, за да излезе Циписек час по-скоро от каменния затвор. После се нахвърли на вишните.

И тъй, Циписек вече не се мъчеше в каменната килия, ичинската кметица не можеше да се наяде на вишни, а кметът Хумпал трябваше да повика доктор, който да му постави вендузи, за да не получи удар.

Когато същата вечер разправиха всичко това на Румцайс, той каза:

— Ти тъй добре се справи с всичко, Манке, че аз ще трябва да се поуча от тебе на ум и разум.

Ала Манка тъкмо бе отскочила да гребне от дъждовната вода, която се бе насъбрала.

— По-добре си съблечи ризата, Румцайс. Ще я позапера, за да не пречи на почтения ти разбойнически занаят.

Издание:

Вацлав Чтвъртек
Румцайс

Václav Čtvrtek
Rumcajs
Albatros, Praha, 1973

Чешка
Второ издание

Художник: Ивайло Николов, 1996
Коректор: Нина Иванова
Компютърен дизайн: София Делчева
Формат 70x90/16. Печатни коли 8

Издателство „Дамян Яков“, София, 2000
Печат „Симолени — 94“ АД — София
ISBN 978-954-527-056-X

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.